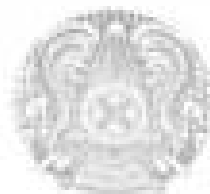

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АКТӨБЕ ОБЛЫСЫ
МУТАЛЖАР АУДАНЫ
«Темір стансасындағы № 59 бастауыш
мектебі» КММ

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
АКТЮБИНСКАЯ ОБЛАСТЬ
МУТАЛЖАРСКИЙ РАЙОН
КТУ «НШ 59 станция ТЕМИР»

Темір мост стансасы
Наурыз 25
Телефон 87133378328
E-mail: 59school22@mail.ru

Станция Темір мост
Наурыз 25
Телефон 87133378328
E-mail: 59school22@mail.ru

2023 жылғы 04 қыркүйек

Қосымша сабақтардың әзірленген және бекітілген кетесіне

Анықтама

Осы анықтама 2022-2023, 2023-2024, 2024-2025 жылдарына арналған қосымша сабақтардың кестесінің мектеп әкімшілігі тарапынан бекітілгенін және сабақтардың сол кестеге сәйкес жүргізіліп жатқанын растайды.

Қосымша сабақтар оқу үлгерімі төмен, дарынды оқушылармен жеке жұмыс жүргізу, пәнге қызығушылықты арттыру мақсатында «Шебер қолдар», «Шахмат», «Көркем сөз», «Жас биші», «Балақай театры» және «Үстел теннисі» қосымша сабақтары өткізілді.

Кесте мектептің оқу жоспарына және санитарлық талаптарға сай құрастырылған.

Қосымша сабақтардың кестелері сканерленіп салынды.

Мектеп меңгерушісінің:

Ж.Ш. Жумабаев

«Бекітемін»

№59 бастауыш мектеп меңгерушісі:

Қ.Г.Базарбай

«14» «8» 2022 ж

№59 бастауыш мектебі 3-4 сыныбының
би үйірмесінің жылдық жоспары
жетекшісі: Карабасова А.А.

Би үйірмесі жоспары Оқу - тақырыптық жоспары 3-4 сынып

Түсінік хат

Би өнерімен айналысу оқушылардың жалпы денсаулығына жақсы әсер етеді. Нақты жеңіл қозғалыспен дұрыс жүріп тұруына, иілгіштік қабілетінің артуына, ауамен дұрыс демалуына, музыканың екпінін, буын ырғағын, мазмұнын ажырата білуге көмектеседі. Төменгі сынып оқушылары арнаулы қондырғысыз - ақ залдың ортасында бимен айналысуына болады. Ол үшін ойын түрінде берілетін нақты қимыл қозғалыс жаттығуларына көбірек көңіл бөлуі қажет. Олар қимыл қозғалыспен музыканы үйлестіру шеберлігін дамытады.

Мақсаттары:

Оқушылардың дене бітімін шынықтырып, күшейту. Музыканы есту және баулу қабілетін теория және практика жүзінде іске асыру. Билі түсіну және билеу қабілетін қалыптастыру. Өзін - өзі ұстай білуге тәрбиелеу.

Міндеттері:

Сезіну, есту қабілетін дамыту.

Қимыл - қозғалыс аппараттарының жүрек қан айналымын реттеп, жақсарту.

Дененің дұрыс бітімін қалыптастыру, дұрыс демалу, дер кезінде дұрыс қимылдарын жетілдіру.

Музыкалық шығармалардың буын - ырғағын, екпінін, мазмұнын дұрыс түсінуге дайындау.

Теория және практика жүзінде қозғалысын дұрыс сезіне білу.

Билеу кезінде би қозғалысы арқылы оның мәнерлілігін арттыру.

Би қозғалысы кезінде би үйрену дағдыларын қалыптастыру.

Күтілетін нәтиже:

Би өнерімен айналысқан ұлдар мен қыз балалар денесінің сымбаттылығымен, әдемі жүріс - тұрысымен, музыкалық ырғақты ажырата білуімен ерекшеленеді. Би өнерімен айналысу шығармашылық шеберліктердің негізін қалап, өзін - өзі жетілдіруге деген қызығушылығын арттырады.

№	Мазмұны	Сағат саны			Әдіс - тәсілдері	Мерзімі
		Барлы ғы	теория	Прак тика		
1	Би туралы мәліметтермен таныстыру және әңгімелеу	1			Әңгімелеу, сұрақ - жауап	
2	Бастапқы қалып. Денені дұрыс	1		1		

	ұстау. Тұрақтылыққа арналған жаттығулар					
3	Ұлдар мен қыздардың көпшілікке иіліп сәлем беруін үйрету	1		1	әңгімелеу	
4	Аяқтың қалыпты жағдайы 1 – 6 кезең	1				
5	Қолдың қалыпты жағдайы 1 – 6 кезең	1		1	Топпен жұмыс	
6	Вальстің қадамдарын үйрету	1		1		
7	Балла билейтін вальсті үйрету	1		1		
8	Қорытынды сабақ	1			Сұрақ – жауап, әңгіме	
9	Өткен сабақтарды қайталау	1		1	Білімді еске алу	
10	Өткен сабақтарды қайталау	1				
11	«Полька» биінің қадамын үйрету	1				
12	«Полька» биінің талдап үйрету	1				
13	«Шығыс» биінің қадамы	1				
14	«Шығыс» биінің үйрету	1				
15	Қазіргі заманғы биі үйрету	2				
16	Балалар биі	1				
17	Өткен сабақтарды қайталау	1				
18	Орыстың халық билерінің элементтері	1				
19	Орыстың халық биі «Барыня»	1				

20	Орыс билерін үйрету	1				
21	Билерді қайталау және пысықтау	1				
22	Қазақтың халық билерінің қымыл – қозғалыстары	1				
23	Қазақша иіліп сәлем беру	1				
24	Қазақ билеріндегі қолдың қалыпты жағдайлары	1				
25	Қазақ биі «Наурызды» үйрету	1				
26	«Наурыз» мерекесін тойлауға дайындық	1				
27	Өткен сабақты қайталау	1				
28	Қазіргі заманғы билердің қимылдары	1				
29	Қазіргі заманғы билерді үйрету	1				
30	Грузин халық билеріндегі қимыл – қозғалыстар	1				
31	Грузин билеріндегі қол мен аяқтың қозғалыстары	1				
32	Грузин биі «Лезгинканы» үйрету	1				
33	Қайталау	1				
34	Қорытынды сабақ	1				

Би үйірмесіне қатысатын оқушылар тізімі

№	Аты-жөні	сынып
1	Мұбарак Жансерік	3
2	Жұмабаева Аружан	3
3	Құдайбергеннова Аруна	3
4	Қатпан Аяна	4
5	Құдайберген Ғабдул	4
6	Жұмабаева Ахмет	4
7	Серінбаева Аянат	4

«Бекітемін»

№59 бастауыш мектеп меңгерушісі:

Н.Н. Бекжариев

« 04 » ақ. с.р. 2023 ж.

№59 бастауыш мектебі 3-4 сыныбының
«Жас» би тобының жылдық жоспары
жетекші: Карабасова А.А.

№59 бастауыш мектебінің «Жас» би тобы үйірмесіне қатысушылар тізімі

Қыздар

1. Самұрат А
2. Қаппа А
3. Бүтпейбай А
4. Жұмбай А
5. Құдайбергенова А
6. Исламбергалина Г

Үлдер

1. Серікбаев Н
2. Нұртасов Н
3. Жұмбай Ө
4. Саипт О
5. Мұбарак Ж

«Жас» би тобы үйірмесі жоспары Оқу - тақырыптық жоспары 3-4 сынып

Түсінік хат

Би өнерімен айналысу оқушылардың жалпы денсаулығына жақсы әсер етеді. Нақты жеңіл қозғалыспен дұрыс жүріп тұруына, нілгіштік қабілетінің артуына, ауамен дұрыс демалуына, музыканың екпінін, буын ырғағын, мазмұнын ажырата білуге көмектеседі. Төменгі сынып оқушылары арнаулы қондырғысыз - ақ залдың ортасында бимен айналысуына болады. Ол үшін ойын түрінде берілетін нақты қимыл қозғалыс жаттығуларына көбірек көңіл бөлуі қажет. Олар қимыл қозғалыспен музыканы үйлестіру шеберлігін дамытады.

Мақсаттары:

Оқушылардың дене бітімін шынықтырып, күшейту. Музыканы есту және баулу қабілетін теория және практика жүзінде іске асыру. Биді түсіну және билеу қабілетін қалыптастыру. Өзін - өзі ұстай білуге тәрбиелеу.

Міндеттері:

Сезіну, есту қабілетін дамыту.

Қимыл - қозғалыс аппараттарының жүрек қан айналымын реттеп, жақсарту.

Дененің дұрыс бітімін қалыптастыру, дұрыс демалу, дер кезінде дұрыс қимылдарын жетілдіру.

Музыкалық шығармалардың буын - ырғағын, екпінін, мазмұнын дұрыс түсінуге дағдындау.

Теория және практика жүзінде қозғалысын дұрыс сезіне білу.

Билеу кезінде би қозғалысы арқылы оның маңерлілігін арттыру.

Би қозғалысы кезінде би үйрену дағдыларын қалыптастыру.

Күтілетін нәтиже:

Би өнерімен айналысқан ұлдар мен қыз балалар денесінің сымбаттылығымен, әдемі жүріс - тұрысымен, музыкалық ырғақты ажырата білуімен ерекшеленеді. Би өнерімен айналысу шығармашылық шеберліктердің негізін қалап, өзін - өзі жетілдіруге деген қызығушылығын арттырады.

**«Жас» би тобының 2023-2024 оқу жылына арналған
күнтізбелік жоспары**

№	Айы және атауы	Сағат саны	Мерзімі
Қыркүйек айы			
1-2	«Танысу» тренингі	1	07.09
3-4	«Гүлдер» бні	3	15.09-20.09
Қазан айы			
5-6	«Балауса» бні	2	12.10-13.10
7-8	«Жаңырастар» бні	2	20.10-21.10
Қараша айы			
9-10	«Қол натырмен» бні	2	03.11-04.11
11-12	«Өзбек» бні	2	19.11-20.11
Желтоқсан айы			
13-14	«Сантаклаус» бні	2	14.12-15.12
15-16	«Ақ шақарлар» бні	2	16.12-17.12
Қаңтар айы			
17-18	«Ақ қала» бні	2	17.01-18.01
19-20	«Қызық» бні	2	19.01-20.01
Ақпан айы			
21-22	«Балбырауын» бні	2	02.02-03.02
23-24	«Жұмыр қылыш» бні	2	09.02-10.02
Наурыз айы			
25-26	«Наурыз» бні	2	01.03-02.03
27-28	«Байтөшек» бні	2	08.03-09.03
Сәуір айы			
29-30	«Орыс» бні	2	01.04-02.04
31-32	«Цыган» бні	2	08.04-09.04
Мамыр айы			
33	«Катюша» бні	1	12.05
34	«Панурин»	1	20.05

«Бекітемін»

№59 бастауыш мектеп меңгерушісі:

Н.Н. Бекқариев

« 3 » сәуі 2024 ж

№59 бастауыш мектебі 3-4 сыныбының
би үйірмесінің жылдық жоспары
жетекшісі: Қарабасова А.А.

Би үйірмесі жоспары

Оқу - тақырыптық жоспары 3-4 сынып

Түсінік хат

Би өнерімен айналысу оқушылардың жалпы денсаулығына жақсы әсер етеді. Нақты жеңіл қозғалыспен дұрыс жүріп тұруына, иілгіштік қабілетінің артуына, ауамен дұрыс демалуына, музыканың екпінін, буын ырғағын, мазмұнын ажырата білуге көмектеседі. Төменгі сынып оқушылары арнаулы қондырғысыз - ақ залдың ортасында бимен айналысуына болады. Ол үшін ойын түрінде берілетін нақты қимыл қозғалыс жаттығуларына көбірек көңіл бөлуі қажет. Олар қимыл қозғалыспен музыканы үйлестіру шеберлігін дамытады.

Мақсаттары:

Оқушылардың дене бітімін шынықтырып, күшейту. Музыканы есту және баулу қабілетін теория және практика жүзінде іске асыру. Биді түсіну және билеу қабілетін қалыптастыру. Өзін - өзі ұстай білуге тәрбиелеу.

Міндеттері:

Сезіну, есту қабілетін дамыту.

Қимыл - қозғалыс аппараттарының жүрек қан айналымын реттеп, жақсарту.

Дененің дұрыс бітімін қалыптастыру, дұрыс демалу, дер кезінде дұрыс қимылдарын жетілдіру.

Музыкалық шығармалардың буын - ырғағын, екпінін, мазмұнын дұрыс түсінуге дайындау.

Теория және практика жүзінде қозғалысын дұрыс сезіне білу.

Билеу кезінде би қозғалысы арқылы оның мәнерлілігін арттыру.

Би қозғалысы кезінде би үйрену дағдыларын қалыптастыру.

Күтілетін нәтиже:

Би өнерімен айналысқан ұлдар мен қыз балалар денесінің сымбаттылығымен, әдемі жүріс - тұрысымен, музыкалық ырғақты ажырата білуімен ерекшеленеді. Би өнерімен айналысу шығармашылық шеберліктердің негізін қалап, өзін - өзі жетілдіруге деген қызығушылығын арттырады.

№	Мазмұны	Сағат саны			Әдіс - тәсілдері	Мерзімі
		Барла ғы	теория	Прак тика		
1	Би туралы мәліметтермен таныстыру және әңгімелеу	1			Әңгімелеу, сұрақ - жауап	
2	Бастапқы қалап. Денені дұрыс	1		1		

	ұстау. Тұрақтылыққа арналған жаттығулар					
3	Ұлдар мен қыздардың көпшілікке иіліп сәлем беруін үйрету	1		1	әңгімелеу	
4	Аяқтың қалыпты жағдайы 1 – 6 кезең	1				
5	Қолдың қалыпты жағдайы 1 – 6 кезең	1		1	Топпен жұмыс	
6	Вальстің қадамдарын үйрету	1		1		
7	Балда билейтін вальсті үйрету	1		1		
8	Қорытынды сабақ	1			Сұрақ – жауап, әңгіме	
9	Өткен сабақтарды қайталау	1		1	Білімді еске алу	
10	Өткен сабақтарды қайталау	1				
11	«Полька» биінің қадамын үйрету	1				
12	«Полька»биін таппаң үйрету	1				
13	«Шығыс» биінің қадамы	1				
14	«Шығыс»биін үйрету	1				
15	Қазіргі заманғы биі үйрету	2				
16	Балалар биі	1				
17	Өткен сабақтарды қайталау	1				
18	Орыстың халық биілерінің элементтері	1				
19	Орыстың халық биі «Барышня»	1				

20	Орыс билерін үйрету	1				
21	Билерді қайталау және пысықтау	1				
22	Қазақтың халық билерінің кимыл – қозғалыстары	1				
23	Қазақша іліп сәлем беру	1				
24	Қазақ билеріндегі қолдың қатыпты жағдайлары	1				
25	Қазақ биі «Наурызшы» үйрету	1				
26	«Наурыз» мерекесін тойлауға дайындық	1				
27	Өткен сабақты қайталау	1				
28	Қазіргі заманғы билердің кимылдары	1				
29	Қазіргі заманғы билерді үйрету	1				
30	Грузин халық билеріндегі кимыл – қозғалыстар	1				
31	Грузин билеріндегі қол мен аяқтың қозғалыстары	1				
32	Грузин биі «Лезгинканы» үйрету	1				
33	Қайталау	1				
34	Қорытынды сабақ	1				

Би үйірмесіне қатысатын оқушылар тізімі

	Аты-жөні	сынып
	Мұбарак А	3
	Илюбаева А	3
	Зағиданов Ұ	3
4	Жұмабай Ә	4
5	Серікбаев Н	4
6	Нұрғалин Н	4
7	Самат О	4

«Бекітемін»:

№ 59 бастауыш мектеп меңгерушісі:

Қ.Г. Батырбай

« 04 » « 09 » 2022 ж

№ 59 бастауыш мектебі 3-4 сыныбының

«Қолөнер» жылдық жоспары

Жетекші: Ахметова.С

2022-2023 ж

Бастауыш сынып мұғалімі: Ахметова.С.С

«Қолөнер» үйірме жоспары

Оқу-тақырыптық жоспары 3-4 сынып

Түсінік хат

Бүгінгі ұрпақ өзінің мінез - құлқын, тілін, өнерін жоғалтпауы қажет. Өнер жас ұрпаққа жақсы әсер ететін және оны тәрбиелейтін нәзік дүние. Осы мақсатта құрылған « Қолөнер » қолөнерге баулу үйірмесі оқушылардың ықылас - ынтасын дамытып, болашақ маман ретінде өзін - өзі тануға мүмкіндік береді. Сабақтарда дарынды оқушылардың қабілетін ашып, шығармашылығын дамытып, ізденуге, іс - әрекетін, жобалаушылығын дамытуға жағдай жасап, бар тейінін аударып ынта - жігерлігін арттыру басты мақсат. Әр түрлі материалдан қолөнер жұмыстарын жасауды, матамен жұмыс тағы басқа жұмыс жасауды тереңірек меңгереді.

Мақсаты:

Балаларға қосымша білім беруде оқушының білімін, шеберлігін көрсету. Оқушыны шығармашылық жұмысқа тарту арқылы танымдық қабілеттерін, қызығушылығын арттыру, жетістіктерін бағалап көрсету, белсенділігін қалыптастыру, өздігінен еңбек етуге дайындау, іскерлігін дамыту.

Міндеті:

Оқушыларды шығармашылыққа тартып отырып жобаны танып білуге, он саусағынан өнері тамған баланы тәрбиелеу. Шәжіттердің шеберлігін, білім мен еңбегін көрсету. Іскерлік, икемділік қабілеттерін арттыру. Тәрбиелік дағдысын жеткізіп, еңбектену жұмысына төзімділігін жеткізу.

Күтілетін нәтиже.

Қолөнер үйірмесі сабағының негізгі бағыты үйрету, оқыту, игерту болып табылады. Әр сабақта оқушы қолөнер бұйымдар жасаумен қатар, ұлттық тәлім-тәрбиені бойына сіңіреді. Сонымен бірге оқушы салт – дәстүріміздегі қолөнеріміздің адым айтқасыз қымбат, замандар бойы тирих жасап қалдырған асыл мұра екендігін жете түсіне білуі керек. Қолөнер үйірмесінде халық өмірімен, тұрмысымен бірге жетіліп, біте қайнасқан өміршең қолөнерін жасап үйренеді.

Еңбек арқылы баланың ерік күші шыңдалып, ойлау қабілеті кеңейетінін нақтылай түседі.

Құрал-жабдықтар пайдалану барысында оқушылар:

- иіне, қайшымен жұмыс жасауды;
- қол тігістерін орындап, техникалық қауіпсіздік ережені сақтауды;
- қиып, қосып біріктіру тігістерін орындай білуі;
- жапсырма жұмыстарға желімді пайдалануды;
- құрал-жабдықтар мен өлшем таспаны қолдана білуі;
- түстерді дұрыс сәйкестендіре білуі;
- сурет сала білуі;
- иіне жіптерді әр түрлі бұйымдарға қолдана білуі;
- шаблон үлгілерін дайындауды білуі;
- үтікпен жұмыс жүргізуді білуі.
- еңбек қауіпсіздік ережелері, иінемен жұмыс істеу

Үйірмеге қатысатын оқушылар тізімі:

№	Оқушының аты-жөні:
1	Мұбарак Жансерік
2	Жұмабаева Аружан
3	Құдайбергенова Аруна
4	Қаппа Аяна
5	Құдайбергенов Габдул
6	Жұмабаев Ахмет
7	Серікбаева Аянип
8	Нұрпазиха Асем
9	Тыныштықова Аялым
10	Ермұхамбет Қайыржан

«Қолөнер» үйірмесінің жылдық жоспары.

№	Сабақ тақырыбы	Сағат саны	Күні
1	Табиғат әлеміне экскурсия. Қауіпсіздік ережесімен таныстыру.	1	07.09
2	Табиғи материалмен жұмыс. «Көжек» аппликациясын жасау	1	14.09
3	Өсімдіктерден аппликация жасау.	1	21.09
4	Қағаз және қатырғы қағазбен жұмыс.Бүктеу, кнж тәсілдері	1	28.09
5	Қатырма қағаздан қозғалмалы ойыншықтар жасау.	1	05.10
6	Қатырғы қағаздан «Шырша» қоралшасын жасау.	1	12.10
7	Анапас жасау.	1	19.10
8	Жанажылдық жұлдызша жасау.	1	26.10
9	Қағаз түтікшелерінен әртүрлі заттар құрастыру.	1	09.11
10	Қағаздан себет тоқу.	1	16.11
11	Ұлттық киімдер мен бұйымдар.	1	23.11
12	Жастықша тігу.	1	30.11
13-14	Құрақ құрау.	2	07.12 14.12
15	Ұлттық үй жиһазын жасау	1	21.12
16	Әртүрлі материалдармен жұмыс. Пластика.	1	28.12
17	Пластикалық заттардан құмыра жасау.	1	11.01
18	Гүл жасау.	1	18.01
19-	Шығармашылық жұмыс	2	25.01

20			01.02
21	Порозоннан койа жасау.	1	08.02
22	Асыктан робот жасау.Қауіпсіздік ережесі.	1	15.02
23	Киіз үйді құрастыру.	1	22.02
24	Бисермен жұмыс.	1	29.02
25	Бисермен заттарды ашекейлеу.	1	07.03
26	Фольга туралы түсінік.	1	14.03
27	Фольгадан білезік пен сырға жасау.	1	04.04
28- 29	Құттықтау хаттарын жасау. Ашық хат безендіру.	2	11.04
30	Оригами тәсілі арқылы түрлі жануарлар құрастыру.	1	18.04
31	Ою-өрнектер жайлы түсінік.	1	25.04
32	Оюлар ою.Аппликация.	1	02.05
33- 34	Көрме ұйымдастыру	2	16.05 23.05

«Бекітемін»:

№ 59 бастауыш мектеп меңгерушісі:

Н.Н.Бектұрған

« 31 » 07 2023 ж

№ 59 бастауыш мектебі 3-4 сыныбының

«Қолөнер» жылдық жоспары

Жетекші: Ахметова.С

2023-2024 ж

Бастауыш сынып мұғалімі: Ахметова.С.С

«Қолөнер» үйірмесі жоспары

Оқу-тақырыптық жоспары 3-4 сынып

Түсінік хат

Бүгінгі ұрпақ өзінің мінез - құлқын, тілін, өнерін жоғалтпауы керек. Өнер жас ұрпаққа жақсы әсер ететін және оны тәрбиелейтін нәзік дүние. Осы мақсатта құрылған « Қолөнер » қолөнерге баулу үйірмесі оқушылардың ықылас - ынтасын дамытып, болашақ маман ретінде өзін - өзі тануға мүмкіндік береді. Сабақтарда дарынды оқушылардың қабілетін ашып, шығармашылығын дамытып, ізденту, іс - әрекетін, жобалаушылығын дамытуға жағдай жасап, бар зейінін аударып ынта - жігерлігін арттыру басты мақсат. Әр түрлі материалдан қолөнер жұмыстарын жасауды, матамен жұмыс тағы басқа жұмыс жасауды тереңірек меңгереді.

Мақсаты:

Балаларға қосымша білім беруде оқушының білімін, шеберлігін көрсету. Оқушыны шығармашылық жұмысқа тарту арқылы танымдық қабілеттерін, қызығушылығын арттыру, жетістіктерін бағалап көрсету, белсенділігін қалыптастыру, өздігінен еңбек етуге дайындау, іскерлігін дамыту.

Міндеті:

Оқушыларды шығармашылыққа тарта отырып жобаны тани білуге, оң саусағынан өнері тамған баланы тәрбиелеу. Шәкіттердің шеберлігін, білім мен еңбегін көрсету. Іскерлік, икемділік қабілеттерін арттыру. Тәрбиелік дағдысын жеткізіп, еңбектену жұмысына төзімділігін жеткізу.

Күтілетін нәтиже.

Қолөнер үйірмесі сабағының негізгі бағыты үйрету, оқыту, игерту болып табылады. Әр сабақта оқушы қолөнер бұйымдар жасаумен қатар, ұлттық тәлім-тәрбиені бойына сіңіреді. Сонымен бірге оқушы салт – дәстүріміздегі қолөнеріміздің адам айтқысыз қымбат, замандар бойы тарих жасап қалдырған асыл мұра екендігін жете түсіне білуі керек. Қолөнер үйірмесінде халық өмірімен, тұрмысымен бірге жетіліп, біте қайнасқан өміршең қолөнерін жасап үйренеді.

Еңбек арқылы баланың ерік күші шыңдалып, ойлау қабілеті кеңейетінін нақтылай түседі.

Құрал-жабдықтар пайдалану барысында оқушылар:

- ине, қайшымен жұмыс жасауды;
- қол тігістерін орындап, техникалық қауіпсіздік ережені сақтауды;
- қызып, қосып біріктіру тігістерін орындай білуі;
- жапсырма жұмыстарға желімді пайдалануды;
- құрал-жабдықтар мен өлшем таспаны қолдана білуі;
- түстерді дұрыс сәйкестендіре білуі;
- сурет сала білуі;
- ине жіптерді әр түрлі бұйымдарға қолдана білуі;
- шаблон үлгілерін дайындауды білуі;
- үтікпен жұмыс жүргізуді білуі.
- еңбек қауіпсіздік ережелері, инемен жұмыс істеу

Үйірмеге қатысатын оқушылар тізімі:

№	Оқушының аты-жөні:
1	Самұрат Айгере
2	Нұртәңір Нұртас
3	Сәмат Олжас
4	Серікбаев Нұралы
5	Жұмабай Әбілминсұр
6	Бүгелбай Айнал
7	Қапан Аяни
8	Мұбарак Жансерік
9	Жұмабай Аружан
10	Құдайбергенова Аруна
11	Есамберлина Гүлдана

«Қолөнер» үйірмесінің жылдық жоспары.

№	Сабақ тақырыбы	Сағат саны	Күні
1	Табиғат әлеміне эскурсия. Қауіпсіздік ережесімен таныстыру.	1	01.09
2	Табиғи материалмен жұмыс. «Қожек» аппликациясын жасау.	1	12.09
3	Өсімдіктерден аппликация жасау.	1	13.09
4	Қағаз және қатырғы қағазбен жұмыс. Бұктеу, кию тәсілдері	1	14.09
5	Қатырма қағаздан қозғалмалы ойыншықтар жасау.	1	21.09
6	Қатырғы қағаздан «Шырына» қорапшасын жасау.	1	14.10
7	Ананас жасау.	1	15.10
8	Жаназылдық жұлдызша жасау.	1	22.10
9	Қағаз түтікшелерінен әртүрлі заттар құрастыру.	1	29.10
10	Қағаздан себет тоқу.	1	10.11
11	Ұлттық киімдер мен бұйымдар.	1	21.11
12	Жастықша тігу.	1	28.11
13-14	Кұрак құрау.	2	05.12 12.12
15	Ұлттық үй жиһазын жасау	1	19.12
16	Әртүрлі материалдармен жұмыс. Пластика.	1	05.01
17	Пластикалық заттардан құмыра жасау.	1	12.01
18	Гүл жасау.	1	19.01
19-20	Шығармашылық жұмыс	2	26.01 02.02
21	Поролоннан көн жасау.	1	09.02

22	Асықтан робот жасау.Қауіпсіздік ережесі.	1	13.08
23	Кііз үйді құрастыру.	1	13.08
24	Бисермен жұмыс.	1	13.08
25	Бисермен зигтарды әшекейлеу.	1	13.08
26	Фольга туралы түсінік.	1	13.08
27	Фольгадан білезік пен сырға жасау.	1	13.08
28- 29	Құттықтау хаттарын жасау. Ашық хат безендіру.	2	13.08 13.08
30	Оригами тәсілі арқылы түрлі жинауарлар құрастыру.	1	13.08
31	Ою-өрнектер жайлы түсінік.	1	13.08
32	Оюлар ою.Аппликация.	1	13.08
33- 34	Көрме ұйымдастыру	2	13.08 13.08

«Бекітемін»;

№ 59 бастауыш мектеп меңгерушісі:

Н.Н.Бекарина

« 09 » 09 / 2024 ж.

№ 59 бастауыш мектебі 3-4 сыныбының

«Қолөнер» жылдық жоспары

Жетекші: Серікбаева Ж.

2024-2025 ж.

Бастауыш сынып мұғалімі: Серікбаева Ж.Б.

«Қолөнер» үйірме жоспары

Оқу-тақырыптық жоспары 3-4 сынып

Түсінік хат

Бүгінгі ұрпақ өзінің мінез - құлқын, тілін, өнерін жоғалтпауы қажет. Өнер жас ұрпаққа жақсы әсер ететін және оны тәрбиелейтін нәзік дүние. Осы мақсатта құрылған « Қолөнер » колөнерге баулу үйірмесі оқушылардың ықылас - ынтасын дамытып, болашақ маман ретінде өзін - өзі тануға мүмкіндік береді. Сабактарда дарынды оқушылардың қабілетін ашып, шығармашылығын дамытып, ізденуге, іс - әрекетін, жобалаушылығын дамытуға жағдай жасап, бар жейілін аударып ынта - жігерлігін арттыру басты мақсат. Әр түрлі материалдан колөнер жұмыстарын жасауды, митамен жұмыс тағы басқа жұмыс жасауды тереңірек меңгереді.

Мақсаты:

Балаларға қосымша білім беруде оқушының білімін, шеберлігін көрсету. Оқушыны шығармашылық жұмысқа тарту арқылы танымдық қабілеттерін, қызығушылығын арттыру, жетістіктерін бағалап көрсету, белсенділігін қалыптастыру, өздігінен еңбек етуге дайындау, іскерлігін дамыту.

Міндеті:

Оқушыларды шығармашылыққа тарта отырып жобаны тани білуге, он саусағынан өнері тамған баланы тәрбиелеу. Шәкіттердің шеберлігін, білім мен еңбегін көрсету. Іскерлік, икемділік қабілеттерін арттыру. Тәрбиелік дағдысын жеткізіп, еңбектену жұмысына төзімділігін жеткізу.

Күтілетін нәтиже.

Қолөнер үйірмесі сабағының негізгі бағыты үйрету, оқыту, игерту болып табылады. Әр сабақта оқушы колөнер бұйымдар жасаумен қатар, ұлттық тәлім-тәрбиені бойына сіңіреді. Сонымен бірге оқушы салт – дәстүріміздегі колөнеріміздің адам айтқысыз қамбат, замандар бойы тарих жасап қалдырған асыл мұра екендігін жете түсіне білуі керек. Қолөнер үйірмесінде халық өмірімен, тұрмысымен бірге жетіліп, біте қайнасқан өміршен колөнерін жасап үйренеді.

Еңбек арқылы баланың ерік күші шыңдалып, ойлау қабілеті кеңейетінін нақтылай түседі.

Құрал-жабдықтар пайдалану барысында оқушылар:

- ине, қайшымен жұмыс жасауды;
- қол тігістерін орындап, техникалық қауіпсіздік ережені сақтауды;
- қнып, қосып біріктіру тігістерін орындай білуі;
- жапсырма жұмыстарға желімді пайдалануды;
- құрал-жабдықтар мен өлшем таспаны қолдана білуі;
- түстерді дұрыс сәйкестендіре білуі;
- сурет сала білуі;
- ине жіптерді әр түрлі бұйымдарға қолдана білуі;
- табаон үлгілерін дағындауды білуі;
- үтікпен жұмыс жүргізуді білуі.
- еңбек қауіпсіздік ережелері, инемен жұмыс істеу

Үйірмеге қатысатын оқушылар тізімі:

№	Оқушының аты-жөні:
1	Нұрғалин Нұртас
2	Жұмабай Әбілмәсір
3	Самат Олжас
4	Самұрат Айгере
5	Серікбаев Нұрәлі
6	Мұбарак Айгере
7	Исламбева Айару
8	Зағидинов Ұлан

«Қолөнер» үйірмесінің жылдық жоспары.

№	Сабақ тақырыбы	Сағат саны	Күні
1	Табиғат әлеміне экскурсия. Қауіпсіздік ережесімен таныстыру.	1	07.09
2	Табиғи материалмен жұмыс. «Көжек» аппликациясын жасау	1	14.09
3	Өсімдіктерден аппликация жасау.	1	21.09
4	Қағаз және қатырғы қағазбен жұмыс.Бүктеу, юно тәсілдері	1	28.09
5	Қатырма қағаздан қоспалмалы ойыншықтар жасау.	1	05.10
6	Қатырғы қағаздан «Шырша» қорықшасын жасау.	1	12.10
7	Ананас жасау.	1	19.10
8	Жаңажылдық жұлдызша жасау.	1	26.10
9	Қағаз түтікшелерінен әртүрлі заттар құрастыру.	1	09.11
10	Қағаздан себет тоқу.	1	16.11
11	Ұлттық киімдер мен бұйымдар.	1	23.11
12	Жастықша тігу.	1	30.11
13-14	Құрық құрау.	2	07.12 14.12
15	Ұлттық үй жиһазын жасау	1	21.12
16	Әртүрлі материалдармен жұмыс. Пластмаса.	1	28.12
17	Пластикалық заттардан құмыра жасау.	1	11.01
18	Гүл жасау.	1	18.01
19-20	Шығармашылық жұмыс	2	25.01 01.02

21	Поролоннан коян жасау.	1	08.02
22	Асықтан робот жасау.Қауіпсіздік ережесі.	1	15.02
23	Киіз үйді құрастыру.	1	22.02
24	Бисермен жұмыс.	1	29.02
25	Бисермен заттарды әшекейлеу.	1	07.03
26	Фольга туралы түсінік.	1	14.03
27	Фольгадан білезік пен сырға жасау.	1	04.04
28- 29	Құттықтау хаттарын жасау. Ашық хат безендіру.	2	11.04
30	Оригами тәсілі арқылы түрлі жануарлар құрастыру.	1	18.04
31	Ою-өрнектер жайлы түсінік.	1	25.04
32	Оюлар ою.Аппликация.	1	02.05
33- 34	Көрме ұйымдастыру	2	16.05 23.05

«БЕКТЕМНІ»

Базарбай Г.К.

« 02 » « 03 » 2022/23ж.

«Сөз өнері»

мәнерлеп оқу үйірмесі

2-сыныбына арналған үйірме жоспары

Үйірме жетекшісі: Базарбай Гүлшат Қырымқызы

Түсінік хат

Мәнерлеп оқу үйірмесі 2- сынып оқушыларына арналған. Үйірме аптасына 1 сағат, жылына 32 сағатқа берілген. Бұл үйірме оқушылардың әдеби мұраларға деген талғамын тәрбиелейді, рухани дүниесін кеңейтеді, ақыл-ойы мен ұлттық сана сезімін дамытуға ықпал жасап, ауызекі және жазба тілде байланыстырып сөйлеуін дамытады. Оқушылардың қазақ тілі, әдебиет сабақтарына қызығушылықтарын арттырады.

Үйірмеге тілге шешен, өз беттерімен шығарма жазуға, өлең шығаруға икемдері бар, шығармадағы көркем бейнелердің ерекшеліктерін сезініп аша білетін оқушылар тартылады.

Үйірменің оқу материалына халық ауыз әдебиеті үлгілерін (аңыз-әңгімелер, өлең-жыр, шешендік сөздер, мысал, жұмбақ, жаңылтпаш, мақал-мәтелдер, ертегі т.б.) сабақ мазмұнына сай енгізу баланың алған білімін толықтырып, байытып жан-жақты дамуына дәйекті ықпал етеді.

Сондықтан сыныптан тыс үйірме сағатында ұлтымыздың асыл мұраларын дәріптейтіндей, жеке тұлғаны дамытып, оқуға деген қызығушылықтарын оятып, адамгершілікке, ізгілікке, сыйластыққа тәрбиелеп, еркін дамуына жол ашу көзделеді.

Үйірменің мақсаты:

Оқушылардың сыныптан тыс уақытта шығармашылық ізденістерін, өзіндік қабілеттерін және қоғамдық қарым-қатынасын қалыптастырып, өзіндік талдау, жинақтау, жұмыста шапшаңдық таныту, өз ойын әдеби тілмен өрнектей білуге машықтандыру.

Үйірменің міндеті:

- Оқушылардың оқу-тәрбие үрдісінде алған білімдерін әрі қарай дамытуға мүмкіндік жасап, қабілеттерін шыңдау;
- Көркем әдебиет жанрына байланысты өлең, шығарма жатуға дағдыларын қалыптастыру;
- Оқушылардың қоғамдық белсенділігін дамыту;
- Оқушылардың өзара қарым-қатынастарын қалыптастыру, белгілі бір еңбек түріне бауду, оны дамытуға ықпал ету.

Күтілетін нәтиже:

Оқушылар ертегі, әңгіме, өлең тыңдауға, шығарманың мағынасын түсінуге, кейіпкерлерді бағалауға, адамгершілік қасиеттерді сипаттауға ниеттенеді. Өлеңдерді нақышына келтіріп, жатқа, мәнерлеп оқуға үйренеді. Оқуға деген қызығушылықтары артады.

«Сөз өнері» мәнерлеп оқу үйірмесінің жылдық жоспары

№	Тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
I тоқсан			
1	Сөз сырына үңілсем...	1	04.09
2	Абай Құнанбаевтың өлеңдерін оқу, жаттау.	1	11.09.
3	Абайдың 31-ші қара сөзін оқу, талдау.	1	18.09.
4	Ы.Алтынсариннің «Өзен» өлеңін оқыту, жаттау.	1	25.09.
5	М.Мақатаевтың «Үш бақытым» өлеңін оқыту.	1	02.10.
6	Туған жер, тіл туралы өлеңдер жаттау.	1	09.10.
7	Т.Айбергеновтың «Ана» өлеңін оқу, жаттау.	1	16.10.
8	«Өлең, мен сені аялап өтем» (мәнерлеп оқу сайысы)	1	23.10
II тоқсан			
9	Шешендік сөздерді оқыту, жаттау.	1	06.11.
10	Билердің сөзі- ақылдың көзі.	1	13.11.
11	Қазақстан -Республикам менің!	1	20.11.
12	Шығармадан үзінді оқуға үйрету.	1	27.11
13	Сырбай Мауленовтің «Мен елімді сүйемін» шығармасын мәнерлеп оқу.	1	04.12.
14	Тәуелсіздікке байланысты өлеңдер оқу, жаттау.	1	11.12.
15	Ғ.Мүсіреповтың «Ана» шығармасынан үзінді оқу.	1	18.12.
16	Мәнерлеп оқу сайысы.	1	25.12.
III тоқсан			
17	Жұмбақтар жинақтау, жаттау, оқу.	1	15.01.
18	Мақал-мәтелдер жаттау.	1	22.01.

19	Төрт түлікке байланысты жырлар жаттау, оқу.	1	29.01.
20	М.Әлімбаевтың өлеңдерін мәнерлеп оқу	1	05.02.
21- 22	Аңыз әңгімелер оқуға үйрету.	2	12,19.02.
23	Абайдың табиғат туралы өлеңдерін оқу, жаттау.	1	26.02.
24	Төле бидің төрелігі	1	05.03.
25	Туған өлке ақындарының шығармалары.	1	12.03.
26	Мәнерлеп оқу сайысы.	1	19.03.
IV тоқсан			
27	Драмалық шығармалардан үзінді оқуға үйрету.	1	09.04.
28- 29	Жеңіс күніне байланысты өлеңдер жаттау.	2	16,23.04.
30	«Ешкімде ешқашанда ұмытылмайды!» жөзесі жазу.	1	30.04.
31	Ыбырай Алтынсариннің өлеңдерін мәнерлеп оқу.	1	14.05.
32	Мұқағали өлеңдерін мәнерлеп оқу.	1	21.05.

2023/24m.

«Сөз өнері»

мәнерлеп оқу үйірмесі

1-дәпсызына арналған үйірме жоспары

Үйірме жетекшісі: Базирбай Гүлшат Қарымовына

Түсінік хат

Мәнерлеп оқу үйірмесі 1-2 сынып оқушыларына арналған. Үйірме аптасына 1 сағат, жылына 34 сағатқа берілетін. Бұл үйірме оқушылардың әдеби мұраларға деген талғамын тәрбиелейді, рухани дүниесін кеңейтеді, ақыл-ойы мен ұлттық сана сезімін дамытуға ықпал жасап, ауызекі және жазба тілде байланыстырып сөйлеуін дамытады. Оқушылардың қазақ тілі, әдебиет сабақтарына қызығушылықтарын арттырады.

Үйірмеге тілге шешен, өз беттерімен шығарма жазуға, өлең шығаруға икендері бар, шығармадағы көркем бейнелердің ерекшеліктерін сезініп ала білетін оқушылар тартылады.

Үйірменің оқу материалына халық ауыз әдебиеті үлгілерін (аңыз-әңгімелер, өлең-жыр, шешендік сөздер, мысал, жұмбақ, жанылтиһани, мекел-мәтелдер, ертегі т.б.) сабақ мазмұнына сай енгізу бағиымен алған білімін толықтырып, байытып жан-жақты дамуына дәйекті ықпал етеді.

Сондықтан сыныптағы тыс үйірме сағатында ұлттымыздың асыл мұраларын дәріптейтіндей, жеке тұлғаны дамытып, оқуға деген қызығушылықтарын өнтіп, адамгершілікке, ігілікке, сыбайластыққа тәрбиелеп, еркін дамуына жол ашу көзделеді.

Үйірменің мақсаты:

Оқушылардың сыныптан тыс уақытта шығармашылық ілденістерін, өзіндік қабілеттерін және қоғамдық қарым-қатынасын қалыптастырып, өйіндік талдау, жинақтау, жұмыста шапшаңдық таныту, өз ойын әдеби тілмен өрнектей білуге машықтандыру.

Үйірменің міндеті:

- Оқушылардың оқу-тәрбие үрдісінде алған білімдерін әрі қарай дамытуға мүмкіндік жасап, қабілеттерін шыңдау;
- Көркем әдебиет жанрына байланысты өлең, шығарма жазуға дағдыларын қалыптастыру;
- Оқушылардың қоғамдық белсенділігін дамыту;
- Оқушылардың өзара қарым-қатынастарын қалыптастыру, белгілі бір сипек түріне баулу, оны дамытуға ықпал ету.

Күтілетін нәтиже:

Оқушылар ертегі, әңгіме, өлең тыңдауға, шығармашылық мағынасын түсінуге, кейіпкерлерді бағалауға, адамгершілік қасиеттерді сыпаттауға иістенеді. Өлеңдерді нақышына келтіріп, жатқа, мәнерлеп оқуға үйренеді. Оқуға деген қызығушылықтары артады.

«Сөз өнері» мәнермен оқу үйірмесінің жылдық жоспары

№	Тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
I тоқсан			
1	Сөз сырлана үнілсем...	1	08.09
2	Абай Құнанбаевтың өлеңдерін оқу, жаттау.	1	13.09
3	Абайдың 31-ші жара сөзін оқу, талдау.	1	22.09
4	М.Алтынсариннің «Өлең» өлеңін оқыту, жаттау.	1	29.09
5	М.Мақатаевтың «Үш бақытым» өлеңін оқыту,	1	06.10
6	Тусан жер, тіл туралы өлеңдер жаттау.	1	13.10
7	Г.Айбергеновтың «Ана» өлеңін оқу, жаттау.	1	20.10
8	«Өлең, мен сені аялап өтем» (мәнермен оқу сайысы)	1	27.10
II тоқсан			
9	Шеңбердік сөздерді оқыту, жаттау.	1	10.11
10	Билердің сөзі- жырдың көзі.	1	17.11
11	Моншағар оқуға үйрету.	1	24.11
12	Шығармашы үніді оқуға үйрету.	1	01.12
13	Сырбай Мәуленовтің «Мен елімді сүйемін» шығармасын мәнермен оқу.	1	08.12
14	Тәуелсіздікке байланысты өлеңдер оқу, жаттау.	1	15.12
15	Г.Мүсіреповтың «Ана» шығармасынан үніді оқу.	1	22.12
16	Мәнермен оқу сайысы.	1	29.12
III тоқсан			
17	Әкә-балалар жинақтау, жаттау, оқу.	1	10.01
18	Аңыз-жәңгілер жаттау.	1	17.01

19	Төрт түлікке байланысты жырлар жаттау, оқу.	1	24.01.
20	М.Әзімбаевтың өлеңдерін мәнерлеп оқу	1	31.01.
21- 22	Аңыз әңгімелер оқуға үйрету.	2	07,14.02.
23	Абайдың табиғат туралы өлеңдерін оқу, жаттау.	1	21.02.
24	Тасе бидің төресіңі	1	28.02.
25	Түтін өлең аңыздарының шығармалары.	1	07.03.
26	Мәнерлеп оқу сайысы.	1	14.03.
IV тоқсан			
27	Драманың шығармалардан үзінді оқуға үйрету.	1	4.04.
28- 29	Жөніс-күніне байланысты өлеңдер жаттау.	2	11,18.04.
30	«Еңбекке сенімсіздік ұмытылмайды!» жөніс жазу.	1	25.04.
31	Ыбырай-Алтынсариннің өлеңдерін мәнерлеп оқу.	1	2.05.
32	Мұхиттың өлеңдерін мәнерлеп оқу.	1	16.05.
33- 34	Қорытынды.	1	23.05.

Темір стансасы №59 бастауыш мектебінің 2023/2024 оқу жылында
«Сіз өміріңізмен өмірмен оқу үйірмесіне» қатысатын оқушылар тізімі:

№	Аты-жөні	сынып	ұлты	жынысы	Мекен-жайы
1	Жұмабай Әбдімәуленұр	3	қалам	ұл	С/Т. Темір
2	Нұрғали Нұрғас	3	қалам	ұл	С/Т. Темір
3	Сәуірәт Айтөре	3	қалам	қыз	С/Т. Темір
4	Сәдуақас Нұрғаи	3	қалам	ұл	С/Т. Темір
5	Сәліп Омар	3	қалам	қыз	С/Т. Темір
6	Қашғары Аман	4	қалам	қыз	С/Т. Темір
7	Мұбарак Жәнісегін	4	қалам	ұл	С/Т. Темір
8	Құдайберекет Аруна	4	қалам	қыз	С/Т. Темір
9	Нұрберекет Гүлшана	4	қалам	қыз	С/Т. Темір
10	Жұмабай Аружан	4	қалам	қыз	С/Т. Темір
11	Бүткелбай Аман	4	қалам	қыз	С/Т. Темір

Жетекшісі: Базарбай Т.А.

«БЕКТЕМН»

Бекжарнаев Н.Н.

« 04 »

2024/25ж.

«Сөз өнері»

мәнерлеп оқу үйірмесі

2-сыныбына арналған үйірме жоспары

Үйірме жетекшісі: Базарбай Гүлшат Қырымқызы

Түсінік хат

Мәнерлен оқу үйірмесі 2- сынып оқушыларына арналған. Үйірме аптасына 1 сағат, жылына 32 сағатқа берілген. Бұл үйірме оқушылардың әдеби мұраларға деген талғамын тәрбиелейді, рухани дүниесін кеңейтеді, ақыл-ойы мен ұлттық сана сезімін дамытуға ықпал жасап, ауызекі және жазба тілде байланыстырып сөйлеуін дамытады. Оқушылардың қазақ тілі, әдебиет сабақтарына қызығушылықтарын арттырады.

Үйірмеге тілге шешен, өз беттерімен шығарма жазуға, өлең шығаруға икемдері бар, шығармадағы көркем бейнелердің ерекшеліктерін сезініп аша білетін оқушылар тартылады.

Үйірменің оқу материалына халық ауыз әдебиеті үлгілерін (аңыз-әңгімелер, өлең-жыр, шешендік сөздер, мысал, жұмбақ, жаңылтпаш, мақал-мәтелдер, ертегі т.б.) сабақ мазмұнына сай енгізу баланың алған білімін толықтырып, байытып жан-жақты дамуына дәйекті ықпал етеді.

Сондықтан сыныптан тыс үйірме сағатында ұлтымыздың асыл мұраларын дәріптейтіндей, жеке тұлғаны дамытып, оқуға деген қызығушылықтарын оятып, адамгершілікке, ізгілікке, сыйластыққа тәрбиелеп, еркін дамуына жол ашу көзделеді.

Үйірменің мақсаты:

Оқушылардың сыныптан тыс уақытта шығармашылық ізденістерін, өзіндік қабілеттерін және қоғамдық қарым-қатынасын қалыптастырып, өзіндік талдау, жинақтау, жұмыста шапшаңдық таныту, өз ойын әдеби тілмен өрнектей білуге машықтандыру.

Үйірменің міндеті:

- Оқушылардың оқу-тәрбие үрдісінде алған білімдерін әрі қарай дамытуға мүмкіндік жасап, қабілеттерін шыңдау;
- Көркем әдебиет жанрына байланысты өлең, шығарма жатуға дағдыларын қалыптастыру;
- Оқушылардың қоғамдық белсенділігін дамыту;
- Оқушылардың өзара қарым-қатынастарын қалыптастыру, белгілі бір еңбек түріне бауду, оны дамытуға ықпал ету.

Күтілетін нәтиже:

Оқушылар ертегі, әңгіме, өлең тыңдауға, шығарманың мағынасын түсінуге, кейіпкерлерді бағалауға, адамгершілік қасиеттерді сипаттауға ниеттенеді. Өлеңдерді нақышына келтіріп, жатқа, мәнерлеп оқуға үйренеді. Оқуға деген қызығушылықтары артады.

«Сөз өнері» мәнерлеп оқу үйірмесінің жылдық жоспары

№	Тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
I тоқсан			
1	Сөз сырына үңілсем...	1	04.09
2	Абай Құнанбаевтың өлеңдерін оқу, жаттау.	1	11.09.
3	Абайдың 31-ші қара сөзін оқу, талдау.	1	18.09.
4	Ы.Алтынсариннің «Өзен» өлеңін оқыту, жаттау.	1	25.09.
5	М.Мақатаевтың «Үш бақытым» өлеңін оқыту.	1	02.10.
6	Туған жер, тіл туралы өлеңдер жаттау.	1	09.10.
7	Т.Айбергеновтың «Ана» өлеңін оқу, жаттау.	1	16.10.
8	«Өлең, мен сені аялап өтем» (мәнерлеп оқу сайысы)	1	23.10
II тоқсан			
9	Шешендік сөздерді оқыту, жаттау.	1	06.11.
10	Билердің сөзі- ақылдың көзі.	1	13.11.
11	Қазақстан -Республикам менің!	1	20.11.
12	Шығармадан үзінді оқуға үйрету.	1	27.11
13	Сырбай Мауленовтің «Мен елімді сүйемін» шығармасын мәнерлеп оқу.	1	04.12.
14	Тәуелсіздікке байланысты өлеңдер оқу, жаттау.	1	11.12.
15	Ғ.Мүсіреповтың «Ана» шығармасынан үзінді оқу.	1	18.12.
16	Мәнерлеп оқу сайысы.	1	25.12.
III тоқсан			
17	Жұмбақтар жинақтау, жаттау, оқу.	1	15.01.
18	Мақал-мәтелдер жаттау.	1	22.01.

19	Төрт түлікке байланысты жырлар жаттау, оқу.	1	29.01.
20	М.Әлімбаевтың өлеңдерін мәнерлеп оқу	1	05.02.
21- 22	Аңыз әңгімелер оқуға үйрету.	2	12,19.02.
23	Абайдың табиғат туралы өлеңдерін оқу, жаттау.	1	26.02.
24	Төле бидің төрелігі	1	05.03.
25	Туған өлке ақындарының шығармалары.	1	12.03.
26	Мәнерлеп оқу сайысы.	1	19.03.
IV тоқсан			
27	Драмалық шығармалардан үзінді оқуға үйрету.	1	09.04.
28- 29	Жеңіс күніне байланысты өлеңдер жаттау.	2	16,23.04.
30	«Ешкімде ешқашанда ұмытылмайды!» жазу.	1	30.04.
31	Ыбырай Алтынсариннің өлеңдерін мәнерлеп оқу.	1	14.05.
32	Мұқағали өлеңдерін мәнерлеп оқу.	1	21.05.

«Келісетін»

Мектеп-меңгерушісі м.а:

Қ.Т. Батайбай

« » 2022 ж.

2022 ж.

**Темір стансасындағы №59 бастауыш мектебі
дене шынықтыру пәні мұғалімі
Е.Ж Дүйсенбаевтың**

**«Үстел теннис» үйірмесі
БДО
Жоспары**

«Үстел теннисі» сабағының күнтізбелік жоспары
2-3-4 -сыныбы
Аптасына- 3- сағат, барлығы 36 апта 108- сағат.

№	Тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
1	Теннисшілердің техникалық дайындығы	3	02.09.2022ж 05.09.2022ж 07.09.2022ж
2	Қалақшаны ұстау тәсілдері	3	09.09.2022ж 12.09.2022ж 14.09.2022ж
3	Қысқаша теориялық мәліметтер	3	16.09.2022ж 19.09.2022ж 21.09.2022ж
4	Оқыту әдістемесі	3	23.09.2022ж 26.09.2022ж 28.09.2022ж
5	Теннисшінің тұрысы мен қозғалысы	3	30.09.2022ж 03.10.2022ж 05.10.2022ж
6	Қысқаша теориялық мәліметтер	3	07.10.2022ж 10.10.2022ж 12.10.2022ж
7	Оқыту әдістемесі	3	14.10.2022ж 17.10.2022ж 19.10.2022ж
8	Дөп беру (подача)	3	21.10.2022ж 24.10.2022ж 26.10.2022ж
9	Қысқаша теориялық мәлімет	3	28.10.2022ж 07.11.2022ж 09.11.2022ж
10	Оқыту әдістемесі	3	11.11.2022ж 14.11.2022ж 16.11.2022ж
11	Жазу (накат)	3	18.11.2022ж 21.11.2022ж 23.11.2022ж
12	Қысқаша теориялық мәлімет	3	25.11.2022ж 28.11.2022ж 30.11.2022ж
13	Оқыту әдістемесі	3	02.12.2022ж

			05.12.2022ж 07.12.2022ж
14	Топ-спин	3	09.12.2022ж 12.12.2022ж 14.12.2022ж
15	Қысқаша теориялық мәлімет	3	16.12.2022ж 19.12.2022ж 21.12.2022ж
16	Оқыту әдістемесі	3	23.12.2022ж 26.12.2022ж 28.12.2022ж
17	Тіреуіш	3	30.12.2022ж 09.01.2023ж 11.01.2023ж
18	Қысқаша теориялық мәлімет	3	13.01.2023ж 16.01.2023ж 18.01.2023ж
19	Оқыту әдістемесі	3	20.01.2023ж 23.01.2023ж 25.01.2023ж
20	кесіп алу (подрезка)	3	27.01.2023ж 30.01.2023ж 01.02.2023ж
21	қысқаша теориялық мәліметтер	3	03.02.2023ж 06.02.2023ж 08.02.2023ж
22	Оқыту әдістемесі	3	10.02.2023ж 13.02.2023ж 15.02.2023ж
23	Тактикалық дайындық	3	17.02.2023ж 20.02.2023ж 22.02.2023ж
24	Ұтыс ұпайын ойнату тактикасы	3	24.02.2023ж 27.02.2023ж 01.03.2023ж
25	Ұтыс ұпайын ойнату кезінде шапшаң соққыларды орынау техникасы	3	03.03.2023ж 06.03.2023ж 08.03.2023ж
26	Шабуылға қарсы тұру тактикасы	3	10.03.2023ж 13.03.2023ж 15.03.2023ж
27	Шабуыл соққыларды жазумен орындау тактикасы	3	17.03.2023ж 27.03.2023ж 29.03.2023ж

28	Кездесу жарысын өткізу тактикасы	3	31.03.2023ж 03.04.2023ж 05.04.2023ж
29	Жұпта ойнаудағы ерекшеліктер	3	07.04.2023ж 10.04.2023ж 12.04.2023ж
30	Жұпта ойнау тактикасы	3	14.04.2023ж 17.04.2023ж 19.04.2023ж
31	Жұпты ойнау кезінде негізгі тактикалық тәсілдер	3	21.04.2023ж 24.04.2023ж 26.04.2023ж
32	Методикалық нұсқау	3	28.04.2023ж 01.05.2023ж 03.05.2023ж
33	Жарыстарды өткізу ережесі	3	05.05.2023ж 08.05.2023ж 10.05.2023ж
34	Жарыстарды ұйымдастыру	9	12.05.2023ж 15.05.2023ж 17.05.2023ж 19.05.2023ж 22.05.2023ж 24.05.2023ж 26.05.2023ж 29.05.2023ж 31.05.2023ж

ТҮСІНІК ХАТ

«Дене шынықтыру» пән ретінде жалпы білім беретін мектепте маңызды рөл атқарады, оқушынаға жалпы адамзаттық мәдениет саласында өзін-өзі белсенді шығармашылық көрсетуге дайын тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді.

Үстел теннисі адамды организмге тек қана биік талаптарды көрсетеді. Әр түрлі тізбектегі ойындары және байланыс, әртүрлі интервалдармен уақытында жаттығуларды кезектеседі, қарқын және ұзақтық бойынша бірдей емес.

Мақсаты:

Үстел теннисі бұл дене тәрбиесінің құралы денсаулықтың жан-жақты дене құрылысынан өсіп-жетілуі және күшейтуіне мүмкіндік туғызады. теннис ойнау қол-көз координациясын жақсартады, ойлау шапшаңдығын арттырады, ұжым бірлігін арттырады, Оқушылардың қимыл-қозғалыс әрекетін қалыптастырып, дамыту.Оқушыларды ептілікке,шапшаңдыққа тәрбиелеу.

Міндеті:

- үстел теннис ойыны денсаулықты нығайту ағзаның қызметтік мүмкіндіктерін арттыру және негізгі физикалық қасиеттің дамыту.
- үстел теннис ойынын дамыту және сауықтыру бағытындағы дене жаттығулары базалық спорт түрлерінің іс- қимыл әдістерімен техникасы арқылы қимыл тәжірибені байыту, қимыл қозғалыс мәдениетін қалыптастыру.
- денешынықтыру және спорт жайлы олардың тарихы туралы қазіргі дамуы және салауатты өмір салтты жайлы білімдерді игеру.
- тұлғаны оң қасиетке тәрбиелеу ,оқужәне жарыс әрекеттерінде ұжымдық әрекеттестік пен ынтымақтастық межелерін сақтау

Күтілетін нәтиже:

- Оқушылардың қимыл дағдыларын қалыптастырады.
- Теориялық білімдері артады.
- Оқушылардың төзімділігі, шапшаңдығы, ептілігі дамиды.
- Денсаулықты нығайту және шынықтыру, дененің дұрыс өсіп жетілуі және ағзаның жұмыс қабілеті артады.

Kіріспе

Үстел теннисі «дене тәрбиесі» пәнінде оқушылардың білім жүйесінде өте кең тараған ойын. Бұл үстел теннисінің спорттық және қозғалыс ойындары ретінде аса көп материалдық шығынды және спорттық жарыстарда, жаттығуларда аса көп орынды талап етпейді. Сонымен бірге ойын кезінде жоғары қозғалыс белсенділігі мен ерекшелене отырып оқушылардың бойына жылдамдық, ептілік, қимылды басқарушылық, зейінділігін арттыру, әрекет жасау, көзбен мәншерлеу, ойлау сияқты қабілеттіліктерін қалыптастырады.

Үстел теннисі өте қызықты, жан жақты, әр жастағы адамдар үшін қол жетерлік ойын. Ол өте құмарлы және назданбайды Қимыл қозғалыстың тездігі, шабуылдардың шапшаңдығымен, техникалық қиыстырулардың кенеттілігімен оқиғалардың әсерлілігімен өзіне қатты қызықтырады. Қимыл қозғалыс, дағдылардың әр түрлілігімен, түрлі үйлестік пен күшейте түсуімен, барлық физикалық сапалардың дамуына жағдай жасайды.Ойын кезінде ойыншы жатықты, жігерлі күшпен бірге дене қозғалымына қосымша күш береді. Оқушылар ойынның жаңа элементтері мен ойын тактикасын меңгеріп, ойынның негізгі ережелерімен танысуы қажет. Үстел теннисімен шұғылдану оқушылардың физикалық дамуына, пәнімен, күн тәртібімен, гигиена және өз-өзін бақылауымен танысуға бағытталуы тиіс.

Үстел теннисінің даму тарихы.

Үстел теннисі – бұл спорттық ойын. Басқалары көп ойланатындай ойынмен жұмыс арасында сондай үлкен айырмашылық жоқ. Жаксы ойын жаксы жұмысқа ұқсайды, жаман – жаман жұмысқа деп, осылай педагог Анатолий Семенович Макаренко айтқан.

Ертеректе үстел теннис ойынын пинг – понг деп атаған. Бұл сөз қалайда болсын аударылмайды, бұл доппен соққы жасау кезіндегі қарапайым дыбыс белгісі.ол оңнан солға, солдан оңға ұшады, анда – мында пинг – понг.

Қазіргі теннис шеберлері деңгейінде доп сондай көп ұшпайды. Жылдам соққы – бәрі бітті. Сондықтан бұл атау жойылған.

Сондай-ақ сіз үстел теннисі қайдан шықты деп сұрақ қоя аласыз.теннис сөзінің тура шыққан жері белгіленбеген, бірақ грек сөзінің лента дегеніне бөлжайды.осы арқылы доп бір ойыншыдан басқасына соққы жасалып отырған.

Үстел теннисінің дамуы туралы ақпараттар қарама – қайшы. Кейбіреулері Азияда яғни Жапония немесе Қытайда пайда болған деседі. Еуропадан шыққан деген туралыда мәлімет бар.

XIX ғасырда үстел теннисі Россияда пайда болды. Ойынның бірінші ережелері Англиядан шыққан, бір партия ойыны 21 ұпайға емес қазіргідей, ол 30 ұпайға дейін жалғасқан. Киім түрлері мынадай-әйелдерде ұзын көйлекпен, ерлер ұзын смокинг киген.

Ақырындап ракетканың формасы өзгере бастады. Ол жұқа тактайдан жасалды(бұған дейін ракеткалар сымдармен болған), ұстайтын жерлері қысқартылды, жаңа материалдармен үстінгі жақтарын жабыстырды – былғары, велфр, пергамент және т.б.

Үстел теннисінің бірінші ресми кездесуі 1900 жылы өткізілді. Ал 1901 жылы ресми турнир Индияда болып өтті. Оны бірінші халықаралық жарыс деп санауға болады, осы турнирде жеңіске Индиялық спортшы Нандо жеңіске жетті.

Англиядан ойын Австрия-Венгрияға, одан Германия Чехословакияға жетті. Үстел теннисінің жылдам таралуынан міндетті түрде халықаралық ұйым құруға және бірдей ойын ережесін шығаруға әкелді. 1926 жылы Берлинде халықаралық федерация пайда болды. Айвюр Мантегю көрнекті ағылшын әдебиетшісі, қоғам қайраткері ИТТФ төрағасы болып сайланды. ИТТФ бірінші конгресі және әлем чемпионаты 1927 жылы желтоқсанда болды. Жарыс жекелей ерлер және әйелдер, жұптасып ерлердің және араласқан түрде өтті.

1928 жылы жарыстарда әйелдер жұптасып ойынға қатыса бастады. Содан бастап әлем чемпионаты өткізіліп отырды, 1940 – 1946 ж.ж. сәуірі мен мамырында. Әлемнің бес дүркін чемпионы (1930-1935 ж.ж.) ағылшындық Виктор Барна ойынның техникасына және тактикасына көп еңбегін сіңірді. Көрсермендердің жарысқа деген қызығушылығы арта түсті.

1935 жылы Лондондағы әлем чемпионатында ойынды күніне 10000 мың адам тамашалап отырған. 1936 жылы ИТТФ конгресі «пинг-понг» атауының орнына үстел теннисі деген шешім қабылдады. Ұпайды ұтып алу үшін көп уақыт жұмсалған. Мысалға әлем біріншілігінде Эрлих (Франция) және Панет (Румыния) 2 сағат 10 мин 1:0 есебіне ғана жеткен.

1934 жылы Хаге Науэром (Франция) және Холдгебером (Румыния) арасындағы кездесу 8 сағатқа созылған. Бұл үстел теннисі тарихындағы ең ұзаққа созылған кездесу.

Сондықтан да қандай бір шешім қолдану керек болды, 1936ж. 1 сағат көлемінде шектелді, бірақ чемпион белгілі болған жоқ. Ойын ережесіндегі басты өзгерісті ол тордың төмендетілгенін санауға болады (17 ден 15,25 см дейін), үстелдің белгілі бір биіктікте құрылды – 76 см. Соңдай-ақ дөппен подача беру кезінде айналдыруға болмайтын. Осы барлық өзгерістер айтарлықтай тигізуде мүмкіншілік әкелді.

Жаңа жоспардағы И.Анджодис, Вичионоковский (Чехия), ортақ күшке жұптасып солдан және оң жақтан шабуыл жасай алатын ойыншылар шықты.

1952 жылы Бомбейдегі әлем біріншілігінде, үстел үсті теннисінің жаңа дәуірі басталды. Бұл жапон спортсмендерінің халықаралық аренаға шығуымен байланысты. Олар дөпті беруді өте жақсы меңгерді, 4 ұпайдан 10 ұпайға дейін ұтып отырды. Екінші дене дайымдығының жоғары болды. Әлем чемпионы саты болды, олар барлық төрт разрядта бірінші орынды иеленді.

1954 жылдан 1957 жылға дейін Румын спортшылары жапон теннисшілеріне айтарлықтай қарсылық көрсетті.

Ресейге ойын 1860 ж. келді, біршама уақыт Москва және Петербургтың жеке үйлерінде ойынға қызықты, одан ойынға қызығушылық жоғалды. Жаңа ғасырдың 20 жылдары, яғни 1927-1929жж. Көтерілу басталды. Қалалық, халықаралық жарыстар өткізіле басталды. Ойын залдар жетіспеді, ашық жерде ойнау қиын болды. Ұлы Отан соғысынан кейін 1946ж. Москвада бірінші халықаралық ойын өтті Москва-Ужгород.

Үстел теннисі Литва, Латвия, Эстония, Молдовияда сәйкесті ойынға айнала бастады. 1948 жылы КСРО – да бұл ойын «стол теннисі» деп атала бастады, 1949 жылы бөкілодақ бірлестігі «спорт шебері» атағын беруді қарастырды.

1951 жылы алғаш рет КСРО елдер арасында чемпионат өткізілді. Ерлер арасында Акопян(Армения), ал сіяелдерде А.Митова (Эстония)чемпиондық атаққа ие болды. 1957 жылы кеңес одағының теннисшілері слемдік аренада бірінші жетістіктеріне жетті. Халықаралық турнирде Югославия және Болгария командаларының қатысуымен КСРО – ның «Ленсталь» командасы бірінші орынды жеңіп алды. 1958 жылы алғаш рет Еуропа біріншілігіне қатысты

1. Үстел теннисін ойнау қол-көз координациясын жақсарттады, ақыл-ойды сергітеді, концентрация мен тактикалық стратегияны дамытады. Бұл дегеніміз күні бойы компьютер алдында отыратын кенсе қызметкерлері үшін тыптырмас спорт деген сөз. Мәселен, компьютер алдында көп отыратын адамдар көзге арналған гимнастика жасауды әдетке айналдырғаны абзал. Ал үстел теннисін ойнағанда шапшаң қозғалған допты көру үшін көз қарашықтары еріксіз қозғалатыны айтпаса да түсінікті. Ал мұнымыз, өз кезегінде, көздеріміз үшін керемет гимнастика.

2. Ойлау шапшаңдығын арттырады. Үстел теннисін «high-speed chess» – «аса шапшаң шахмат» деп бекерден бекер атамаса керек. Бұл спортта допты неғұрлым қатты жылдамдықпен соғу, айналдыра шібіру, үстелге дәл түсіру және қарсыластың соққысына шапшаң бейімделіп, шебер қайтара білу төтенше маңызды. Бұның бәрі тез ойлау мен тез шешім қабылдауды қажет етеді.

3. Рефлексстерді дамытады, яғни дене қозғалысы шапшаңдығын арттырады. Себебі ойынның сипаты шапшаң ырғақты, қысқа клишықтықты болғандықтан ірі әрі ұсақ бұлшық еттердің қозғалысы жақсарады.

4. Буындарға аса пайдалы. Тізеніз ауырады ма, арқаңыз тырыса ма, жауырыпыңыз сыздай ма? Онда үстел теннисін ойнаңыз. Ол Сіздің дененіңізді лезде сергітіп, буындарыңызға аса ауыртпалық түсірместен-ақ, оларды шындай түседі.

5. Калорияларды жағып, сымдай тартылып жүрудің керемет жолы. Салмағы 69 килограмды құрайтын адам 1 сағат теннис ойнаса, 272 калорияны оңай жағып жібереді екен.

6. Мидың саулығын сақтайды. Альцгеймер Уикли (Alzheimer's Weekly) ақпараты бойынша үстел теннисін ойнағаннан мотор дағдылары мен сана сергектігінің нашарлауы анық байқалған. Жапонияда өткізілген клиникалық зерттеулер нәтижесіне сәйкес үстел теннисін ойнау миға қан ағымын айтарлықтай арттырады екен, тіпті алжудың да сақтауы ықтимал екен.

7. Мидың түрлі бөліктерінің жұмысын ынталандырады. Қарсыластың соққысын қайтарғанда, ойыншы ми қабығының префронтальды (маңдайға үсті) бөлігін қолданады екен, өз кезегінде, мидың бұл бөлігі стратегиялық жоспарлауға жауапты. Ойынның физикалық белсенділікті қажет ететін ширақ қозғалыстары мидың гиппоталамус деп аталатын бөлігін ынталандырады екен, мидың бұл бөлігі ұзақ мерзімді фактілер мен оқиғаларды қалыптастыруға және сақтауға жауапты.

8. Ұжым бірлігін арттырады. Әсіресе бұл қызметкерлері бірін-бірі тани бермейтін үлкен мекеме ұжымдарына оңтайлы болмақ. Жұмыс барысында ортақ істес болмағандықтан, әншейінде кездескенде тек амандасумен шектелетін қызметкерлер үзілісте үстел теннисін ойнау барысында ортақ қызығушылықтары

пайда болып, шұйіржелесіп жатады. Оның үстіне үстел теннисі жас және жаңыс ерекшеліктеріне келгенде аса демократиялық спорт. Яғни оны жас та, кәрі де, ер де, әйел де бір-бірімен ойнай береді.

Ойын ережесі.

1. Беру деп – ойынға допты қосқанды айтамыз. Допка ракеткамен соққы жасағаннан кейін, үстелден доп секіру керек те, берушінің жағынан, одан сетканың үстімен тимей қарсыласының жағынан столға түсу керек.

2. Допты беру кезінде ракетка және доп үстел сызығының артқа жағында болу керек.

Беру басталады – алақандағы допты жоғары қарай лақтырып, одан бірден ракеткамен соққы жетеді. Соққы міндетті түрде төмен түскен кезде ғана орындалады. Негізгі беру допқа ракеткамен соққы орындауда саналады.

Беру қате болып саналады, егерде:

- Доп бірден берілсе.
- Доп лақтырылған жоқ немесе дұрыс лақтырылмаса.
- Беруші түсіріп алса, немесе допты ұстап қалса, беру үшін лақтыруда, допқа соққы жасау кезінде тигізе алмаса.
- Берілген доп қарсыласының жағына жетпесе.

3. Беру қайтан беріледі, егер – допты қабылдаушы берудеменің соққы жасағанға дейін, ол дайын емесін деп ескертсе.

- Допты қабылдауға дайын болу
- Үстелден жарты метрдей қаппақтықта тұру;
- Доптың бағытына қарай қозғалу;
- Бастапқы бағытқа оралу;
- 2,3,4, пункттерін ойынның соңына дейін қайталау.

Ойын мақсаты ережеге сәйкес допты ракеткамен қағысу . Ойын 2 ойыншыдан тұрады немесе екі ойыншыдан құралатын екі командамен жүргізуге болады, баскетболдан айырмашылығы осында. Регби ойынынан айырмашылығы арнайы жасакталған бөлмеде кем дегенде 7,7 және 4,5 м аралығында аумақта ойын жүргізуге болады.

Ойынға қатысушы алғашқы болып допты ракеткамен қарсыласына қағу арқылы басталады (бірінші болып қағу жеребиімен аныкталады) Содан кейін ракеткамен жасалған соққы, допты секірітіп арнайы жасалған ортадағы сеткаға тимей қарсыластың жағына тиіп барып түсу қажет.

Ойын барысында ойынға қатысушылар столдың шеткі тұсындағы сызықтан кейін тұрып ракеткамен допты қағысу керек. Әрбір жеңіліс қарсыласындағы ойыншыға ұпай алып келеді. (немесе командаға). 2001 жылы бекітілген халықаралық ереже бойынша әрбір ойын 11 ұпайдан тұрады, бірақ та 21 ұпайдан тұратын ойын үлгісі кәсіптік тұрғыда (танымал) қолданысқа ие. Матч так санныан құралған ойыннан тұрады, (негізі 5 немесе 7) биллард ойыны іспеттес.

Үстел теннисі ойынындағы қауіпсіздік ережелері:

1. Мұғалімнің рұқсатынсыз залға кіруге болмайды;
2. Теннис үстелінің жанына отыруға болмайды;
3. Ойыншылардың ойын кезінде біріне – бірі ракетка сілтеп, дөрекі қылық жасауға жол берілмейді;
4. Жаттығуларды орындауды ұйымдастыру барысында қойылатын бірыңғай талаптарды дәл орындау керек.

Қолданылған әдебиеттер

1. А.Н. Амелин. Үстел теннисі (спорт әліппесі)/ А.Н. Амелин, В.А. Паншина. – М.: ФИС, 1980.-112 б.
2. Г.В. Барчукова. Үстел теннисін ойнауға үйрен/Г.В. Барчукова.-М.: Кеңес спорты, 1989.-48 б.
3. Г.В. Барчукова. ЖОО үстел теннисі /Г.В. Барчукова, А.Н. Мисин.-М.: Спорт Академ Пресс, 2002.-132 б.
4. Ю.П. Байгулов. Үстел теннисінің негіздері/Ю.П.Байгулов, А.Н. Романни - М.: ФИС, 1979.-160 б.
5. Г. Гринберг. Үстел теннисі./Г.Гринберг.-Кишинев, 1973.-94 б.
6. К. Еременко. Кіші қалақшаның шеберлері/ К.Еременко, А. Силингов.-Ташкент: Еш гвардия, 1988.-128 б.
7. Ю.П. Байгулов. Үстел теннисінің негіздері/Ю.П.Байгулов, А.Н. Романни - М.: ФИС, 1979.-160 б.
8. В.С. Иванов. Үстел теннисі/ В.С. Иванов. М.:Ф и СД9707-196 б.
9. В.С. Иванов. Теннис үстелде/ В.С. Иванов. М.:Ф и СД9707-160 б.
10. Үстел теннисі. Сайыс ережелері. – М.:Ресей үстел теннисінің федерациясы, 2002.-191 б.
11. Үстел теннисі. Спорт секциясы, дене шынықтыру ұжымына және спорт клубы үшін бағдарлама.-М.:СД978.406.
12. Үстел теннисі. ДЮСШ және СДЮСШОР үшін оқыту бағдарламасы.- М.:Кеңес спорты, 1990.-47 б.
13. Үстел теннисі. Сайыс ережелері.-М.:ФИС, 1971.-48 б.
14. С. Силонов. Үстел теннисіндегі қалақша/Үстел теннисі.№2.-2002.
15. Л.Орман. Заманауи үстел теннисі/Л. Орман.-М.: ФИС 1985.-175б.
16. Б.М. Розин.Кіші қалақшаның кереметтері/Б.М. Розин. – Душанбе, 1986.64 б.

«Бекітемін»
мектеп меңгерушісі
Н.Н. Бекқарнаев

2023 ж

«Келісемін»
Мұғалжар аудандық
білім бөлімі әдістемелік
кабинет әдіскері
Ш.Жұмабаев

2023 ж

«Шахмат» үйірмесі 3-4 – класс

Қарақор
Хаттама №1
Қарабаев А. А.
«__» «__» 2023 ж
Қолданыс

ТҮСІНІК ХАТ

Тақырыптың өзектілігі: Еліміздің болашағы - ұрпақ тәрбиесінде. Өркениетті қоғам мен құқылы мемлекеттің қалыптасуы өскелең ұрпақтың рухани байлығы мен мәдениеттілігін, еркін ойлау қабілеті мен шығармашылығын, кәсіби біліктілігімен, білімділігімен талап етеді.

Оқушылардың логикалық ойлау қабілетінің көрсеткіші оның техника ғылымдарын, математиканы меңгеруіне ықпал ететіні белгілі. Сондықтан оқушылардың логикалық ойлауы қабілетін дамытуда шахмат ойынының азатын орны ерекше. Дарынды балаларға арналған мектеп болғандықтан біз балалардың дарындылығын ашу үшін жағдай туғызуымыз керек.

Шахмат ойыны тез есептеуге жаттықтырады, адамның шығармашылық ізденімпаздығын, қиялын оятады, логикалық ойлауға төселдіреді, ой еңбегіне баулиды.

Жастық шағында математика пәнінің мұғалімі болып, кейіннен гроссмейстер атанған Рихард Рети «Жас кезімде менің сүйіп айналысқан екі ісім болды: математика және шахмат. Кейіннен математиканы шахматқа айырбастаған себебім кейбіреуге оған көрінуі мүмкін: математикаға қарағанда шахматта нағыз өмір бар», - дейді. Ал данышпан философ Эвальд Ильенковтың 1984 жылы «Наука и жизнь» журналында жарияланған «Мектеп ойлауға үйрету керек» деген мақаласында былайша тұжырымдайды: «Ойлауға үйрету – бұл ең алдымен диалектикаға үйрету... Диалектикалық тұрғыда ойланатын адам диалектикалық тұрғыда ойлап алмайтын адамнан несімен ерекшеленеді? Өзімен - өзі оңалса, «компонентсіз», «дұрыс» және «бұрыс» жақтарын ой елегінен өткізе білу дағдысымен ерекшеленеді». Ендеше, шахмат та ең алдымен осыған үйретеді емес пе? Шахмат ойынында қарсылас жақтың позициясын ойша ене алмасаң, оның барлық мүмкіндіктерін ескермесең, онда күшті қарсыласыңды жеңбек түтілі, әлемің ұятты де шығара алмайсың. Шахмат – диалектикалық ойлауға үйрететін бірден - бір мектеп.

Балаға шахмат не береді? деген сұраққа жауап беретін болсақ:

- ойлау қабілетін және интелекті дамытады
- ұлгерім сапасын 65-70% - өсіреді
- шығармашылықты дамытады
- мінезін қалыптастыруға тәрбиелейді

Шахмат асоциальдық жүріс тұрыстың әрекеттілік профилактикасы болып табылады. Бала көшпелен аулақтан, шахмат клубына, үйірмеге барады және онда өзіне жаңа достар табады және жаңа жетістіктер мен табыстарға жетуге ұмтылады. Ал мұғалімдер мен жаттықтырушылар шахмат әлемінде өзін таба білуге, мақсатты дұрыс қоя білуге және оған жете білуге көмектеседі.

Әрине шахматтың өте тамаша ойын екенін ұмытпауымыз керек, ойлауға ғана әсер етіп қоймайды, сонымен қоса шахматтан ләззат және эстетикалық рақат алуға, шығармашылыққа және шеберлікке ұмтылуға болады.

Мақсаты

Оқушылардың логикалық ойлау қабілетінің көрсеткіші оның техника ғылымдарын, математиканы меңгеруіне ықпал ететіні белгілі. Сондықтан оқушылардың логикалық ойлау қабілетін дамытуда шахмат ойынының алатын орны ерекше. Шахмат ойыны тез есептеуге жаттықтырады, адамның шығармашылық іздемпалдығын, қиялын оятады, логикалық ойлауға төселдіреді, ой еңбегіне бұлиды.

Жеке тұлғаны жетілдіру қиын мәселе болғандықтан, шахматты үйретудің құрылымы мен мазмұны максатқа бағытталған мінез қалыптастыруға тәрбиелейді.

Міндеті:

1. Шахматтың шығу тарихымен таныстыру, ойын ережелерін үйрету, оқушыларға шахмат ойыны туралы теориялық білім беру, сайыстар өткізу, ережелерімен таныстыру..

2. Тұлғаның логикалық ойлауын, есте сақтауын, орнықтылығын жаңа басқа да жағымды қасиеттерін жетілдіру;

3. Айналасына ұқыптылықпен қарау, жеке қасиеттерін жетілдіруге ұмтылдыру, өзін тәртіпке салуға тәрбиелеу, еріктілік қасиеттерін жетілдіруге және өзін өзі бағалай білуге

Күтілетін нәтиже

Жаттығу ойындарында, мектепшілік, аудандық шахмат сайыстарына қатысуында.

Үйірменің негізгі мақсаты:

Шахмат сабағы арқылы шығармашыл, дарынды жеке тұлға жетілдіруге жағдай жасау.

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАР
Аптасына 3 сағат, жылына 102 сағат

№	Тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
1	Кіріспе	1	1.07
2	Шахмат тарихы. Тақта мен фигуралар. Ойын тәртібін анықтайтын ережелер	1	1.07
3	Шахмат тарихы. Тақта мен фигуралар. Ойын тәртібін анықтайтын ережелер	1	1.07
4	Шахмат нотациясы	1	1.07
5	Шахмат нотациясы	1	1.07
6	Шахмат ойнау ережелері, шахмат күресінің ерекшеліктері.	1	1.07
7	Шахмат стратегиясы.	1	1.07
8	Ферзімен мат қою	1	1.07
9	Патшамен (Король) жүріс, ойнау ережесі.	1	1.07
10	Патшамен (Король) жүріс, ойнау ережесі.	1	1.07
11	Мат коюдың қарапайым схемасы.	1	1.07
12	Мат коюдың қарапайым схемасы.	1	1.07
13	Шахмат тақтасында фигуралардың қызметі.	1	1.07
14	Шахмат тақтасында фигуралардың қызметі.	1	1.07
15	Атпен (Конь) жүріс, ойнау ережесі.	1	1.07
16	Атпен (Конь) жүріс, ойнау ережесі.	1	1.07
17	Пілмен (Слон) жүріс, ойнау ережесі.	1	1.07
18	Пілмен (Слон) жүріс, ойнау ережесі.	1	1.07
19	Үзірмен (Ферзь) жүріс, ойнау ережесі.	1	1.07
20	Үзірмен (Ферзь) жүріс, ойнау ережесі.	1	1.07
21	Шахмат тактикасы.	1	1.07

22	Бір жүрісте мат кою позициясын шешу	1	100%
23	Шахмат тактикасы.	1	100%
24	Екі жүрісте мат кою позициясын шешу	1	100%
25	Екі жүрісте мат кою позициясын шешу	1	100%
26	Шахтан қорғану позициясын шешу	1	100%
27	Шахтан қорғау позициясын шешу	1	100%
28	Шахмат тактикасы.	1	100%
29	Пішім (Слон) жүріс, ойнау ережесі.	1	100%
30	Өту кезінде алу ережесі	1	100%
31	Пішімдердің басқа фигураларға айналуы	1	100%
32	Пішімдердің басқа фигураларға айналуы	1	100%
33	Рекордқа	1	100%
34	Рекордқа	1	100%
35	Уагірмен (Ферзь) жүріс, ойнау ережесі.	1	100%
36	Партияны бастау	1	100%
37	Дебют	1	100%
38	Дебют	1	100%
39	Бейлау	1	100%
40	Шахмат композициясы.	1	100%
41	Шахмат композициясы.	1	100%
42	Қос соққы	1	100%
43	Ашық соққыны бастау	1	100%
44	Ашық шах	1	100%
45	Ашық шах	1	100%
46	Шахмат тактикасы.	1	100%

47	Комбинация	1	10-11
48	Комбинация	1	11-12
49	Шахмат стратегиясы.	1	12-13
50	Баптың	1	13-14
51	Баптың	1	14-15
52	Қос соққы	1	15-16
53	Қос соққы	1	16-17
54	Пешен (Слон) жүріс, ойнау ережесі.	1	17-18
55	Шахмат композициясы.	1	18-19
56	Шахмат тапсырында фигуралардың қызметі.	1	19-20
57	Ашық соққыны бастау	1	20-21
58	Ашық шах	1	21-22
59	Ашық шах	1	22-23
60	Мат коюдың қарапайым схемасы.	1	23-24
61	Уақытқа ферзімен мат кою	1	24-25
62	Уақытқа ферзімен мат кою	1	25-26
63	Шахмат стратегиясы.	1	26-27
64	Уақытқа ладьмен мат кою	1	27-28
65	Уақытқа ладьмен мат кою	1	28-29
66	Шахмат тапсырында фигуралардың қызметі.	1	29-30
67	Патшамен (Король) жүріс, ойнау ережесі.	1	30-31
68	Турамен (Ладья) жүріс, ойнау ережесі.	1	31-32
69	Турамен (Ладья) жүріс, ойнау ережесі.	1	32-33
70	Шахмат композициясы.	1	33-34
71	Бір жүрісте мат кою стратегиясын білдіру	1	34-35

72	Ладымен мат қою	1	100%
73	Шахмат тактасында фигуралардың қызметі.	1	100%
74	Шахмат партиясы дебют, миттельшпиль, эндшпиль.	1	100%
75	Шахмат партиясы дебют, миттельшпиль, эндшпиль.	1	100%
76	Турамен (Ладья) жүріс, ойнау ережесі.	1	100%
77	Қарапайым эндшпиль	1	100%
78	Қарапайым эндшпиль	1	100%
79	Өту кезінде алу ережесі	1	100%
80	Шахмат стратегиясы.	1	100%
81	Пешкілердің басқа фигураларға айналуы	1	100%
82	Пешкілердің басқа фигураларға айналуы	1	100%
83	Рокровка	1	100%
84	Рокровка	1	100%
85	Атпен (Конь) жүріс, ойнау ережесі.	1	100%
86	Шахмат тактасында фигуралардың қызметі.	1	100%
87	Партияны бастау	1	100%
88	Дебют	1	100%
89	Дебют	1	100%
90	Дебют	1	100%
91	Шахмат композициясы.	1	100%
92	Шахмат композициясы.	1	100%
93	Үзірмен (Ферзь) жүріс, ойнау ережесі.	1	100%
94	Патшамен (Король) жүріс, ойнау ережесі.	1	100%
95	Комбинация	1	100%

96	Қос шах қою	1	100%
97	Қос шах қою	1	100%
98	Комбинация	1	100%
99	Комбинация	1	100%
100	Комбинация	1	100%
101	Патшамен (Король) жүріс, ойнау ережесі.	1	100%
102	Пілді h7(h2)-де құрбандық ету	1	100%

Пайдаланылган әдебиеттер:

Оқушы үшін:

1. Чакеева А.М. «Шахмат әліппесі»
2. К.А.Джумадиллаев «Жас шахматшылардың типтік қателіктері»
3. Пожарский В.И. «Учебник по шахматно»
4. И.Л.Славин «Учебник –задачник шахмат»
5. Я.Б.Эстрин, Н.М.Калиниченко «Шахматные дебюты» полный курс

Мұғалім үшін:

1. А.М.Нимцович «Моя система»
2. А.Карпов, А.Малухевич «Оценка позиции и план»
3. М.Дворецкий «Секреты дебютной подготовки»
4. М.Дворецкий «Развитие творческого мышления шахматиста»
5. М.Дворецкий «Позиционная игра»
6. М.Дворецкий «Комбинаторная игра»
7. М.Дворецкий «Эндшпиль»
8. А.Малчев «Испанская партия» Том 1
9. А.Малчев «Испанская партия» Том 2
10. Н.Калиниченко «Дебютный репертуар позиционного шахматиста»
11. Н.Калиниченко «Дебютный репертуар атакующего шахматиста»
12. Ю.Авербах «Шахматные окончания. Пешечные»
13. Ю.Авербах «Шахматные окончания. Ладейные»
14. Ю.Авербах «Шахматные окончания. Ферзевые»
15. Ю.Авербах «Шахматные окончания. Легкофигурные»
16. И.Л.Славин «Учебник –задачник шахмат» 1-7 тома.

**№59 бастауыш мектебі КММ шахмат үйірмесіне қатысатын оқушылар
тізімі**

2023-2024 оқу жылы

№	Аты-жөні	Класс
1	Серікбаев Н	3
2	Нұрғали Н	3
3	Симит О	3
4	Жұмабай Ә	3
5	Самұрат А	3
6	Мұбарак Ж	4
7	Құдайбергенова А	4
8	Бүгелбай А.	4
9	Қашан А	4
10	Жұмабай А	4
11	Исмаилов Г	4

«Келісемін»
Мектеп меңгерушісі
Н.Н.Бекқарнаев
« 29 » 03 2024ж

**Темір стансасындағы №59 бастауыш мектебі
дене шынықтыру пәні мұғалімі
Е.Ж Дүйсенбаевтың**

**«Шахмат» үйірмесі
БДО
Жоспары**

Түсінік хат

Қазіргі ақпараттандыру технологиясының кең дамыған кезінде оқушылар үлкен ауқымды ақпараттарды тез қабылдап, сараптап, логикалық қорытындылар жасай білулері керек. Логикалық және жүйелі ойлауды қалыптастыруда шахматтың алатын орны зор. Ол оқушылардың аз уақытта ойларын шоғырландыруына, туған жағдаятты сараптауға және шешім шығаруға үйретеді және алдына қойған мақсатына жетуге, төзімділікке тәрбиелейді.

Шахмат – екі тұлғаның көрнекі түрде сайысу түрі. Ол бізге адамның шығармашылық дәрежесін анықтауға көмек. Шахмат ойнаушының үнемі жетілуінен, жүйелі түрде дайындық сағаттарын жүргізуден кейін нәтиже күтуге болады. Сонымен қатар шахматты үйретудегі жаттықтырушының шығармашылық деңгейінің жоғары болуы қажет.

Шахмат ойыны – бұл адамның мінез-құлқын өзі басқарумен анықталатын қоғамдық тәжірибені қалыптастыруға арналған жағдайлар негізіндегі іс-әрекеттің бір түрі.

Сондықтан, адам баласының дүниетанымы кеңейеді, сөздік қоры, ойлау қабілеті дамиды, білім сауаттылығы математика, физика, химия сияқты пәндерге көп септігін тигізеді. Логикалық ойлау қабілеттерін дамытады.

Бағдарламаның тиімділігі – уақыт талабымен сәйкес. Жеке тұлғаны жетілдіру қиын мәселе болғандықтан, шахматты үйретудің құрылымы мен мазмұны мақсатқа бағытталған мінез қалыптастыруға тәрбиелейді. Сабақтан тыс білім беру жүйесінде шахматты үйрету жүйесі оқушылардың жеке қабілеттіліктерін айқындап, жетілдіре отырып оның тұлға ретінде жалпы жетілуі мен тәрбиесіне бағытталады.

Бағдарламаның ерекшелігі балаға даралап білім беруге бағытталғандығында. Ол бағдарламаға енгізілген және екі негізгі бағыт алады. Алдымен әр шахмат ойнаушының тұлғалық ерекшеліктерін ескере отырып тәрбиелеуде, екіншіден әр тәрбиеленушінің өмірге көзқарасы, жағдаяттарды шеше білуі есепке алынады. Баланың жеке қасиеттерін табиғи, физикалық және психологиялық қасиеттерін білуді талап етеді.

Бағдарламаның жаңалығы мұғалімнің сабақтарда қолданатын, балалардың жеке және жалпы логикалық ерекшеліктерін жетілдіретін дидактикалық материалдарын (карточкалар, шахматтық этюдтар және тапсырмалар) әзірлеуінде, жергілікті әдісін қолдануында (шахматтың шығу тарихы туралы рефераттар мен баяндамалар жазуында), мектептің материалдық жағдайына ескере отырып оқу-тапсырыстық жоспарын құруда.

Мақсаты:

Шахмат ойынының тарихы туралы түсінік беру. Ойын кезіндегі тәртіппен, ережесімен таныстыру. Оқушылардың логикалық ойлау қабілетін дамыту, есте сақтау, салыстыру, танымдық ой-өрісін жетілдіру, шахмат сабағы арқылы шығармашыл, дарынды жеке тұлға жетілдіруге жағдай жасау.

Тәрбиелік мәні:

- ❖ Айналасына ұқыптылықпен қарау, жеке қасиеттерін жетілдіруге ұмтылдыру;
- ❖ Өзін тәртіпке салуға тәрбиелеу;
- ❖ Еріктілік қасиеттерін жетілдіруге және өзін өзі бағалай білуге.

Бұл бағдарламаны игеру барысында оқушылардың пәнді игеруімен қатар ұжымда жұмыстана білуі қалыптасады.

ШАХМАТ ОЙЫНЫНЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫНЫҢ НЕГІЗДЕРІНЕ ДАЯРЛАУҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫСТАР

Шахмат – бұл танымал ойын, қара тастардың ақ тастарға қарсы ойыны. Шахматтың негізгі ережелерінің қысқаша сипаттамасы.

Негізгі материалдан бастайық. Әр ойыншыда бір түсті 16 фигура болады.

Фигуралар, кезекті реттілікпен қара және ақ түсті 64 шаршыға бөлінген ойын өрісіне (шахмат тақтасына) орналастырылады. Шахмат ережелерінің бізге бірінші кезекте айтатыны - бұл тастардың орналасуы: қара шаршы төменгі сол жақ бұрышта болуы қажет.

Шахмат фигураларының жиынтығы 32 фигурадан тұрады-16 қара және 16 ақ.

Шахмат ойынын екі адам ойнайды, олардың әрқайсысы фигуралардың алты түрін алады:

♔ / ♚ — бір корольді

♕ / ♖ — бір ферзьді

♗ / ♘ — екі ладьяны

♙ / ♞ — екі пілді

♠ / ♡ — екі атты

♜ / ♝ — сегіз пешканы

Шахмат тақтасындағы әр фигура өзіне жүреді. Сондықтан сіз бірінші кезекте, егер шахмат ойнағыңыз келсе, шахмат фигураларының дұрыс атауын жаттауыңыз керек, олардың тақтада орналасуын және фигуралардың жүру ережелерін еске сақтауыңыз қажет.

Осыдан кейін теорияны оқуды жалғастыра беруіңізге болады. Сізді алда ойын ережесін жаттау, арнайы жүрістер туралы (орналастыру және жолда алу), ойындағы ықтимал жағдайлар туралы (шах, мат және пат), шахмат партиясының кезеңдері (дебют, миттельшпиль, эндшпиль) және шахмат ойынының басқа қыр-сырлары туралы білу күтіп тұр.

Сонымен, ойын басталды. Шахматта қалай түрлі фигуралармен жүруге болады? Бірінші астар жүреді (ақ түсті таңдап алған ойыншы).

Ойыншылар кезектесіп жүреді, (*шахмат ережелері* ерекше жағдайлардың бар екендігін айтады, бірақ бұл туралы кейінірек). Жүріс ойыншының фигурасының басқа өріске орын ауыстыруынан тұрады. Осы жерде біз көптеген тарауларға кездесеміз.

Бір де бір фигура осындай түсті фигураның позициясы алын қойған орынға жылжымауы тиіс. Егер бұл қарсыластың фигурасы болса, онда ол алынып Ферзь өзі тұрған кез-келген өріске тігінен, көлденеңінен немесе диагональ бойынша жүре алады.

Бұл жүрістер жасалған кезде ферзь, ладья немесе піл басқа фигура тұрған өріс арқылы жылжи алмайды.

Ат жақын тұрған өрістердің біріне өзі тұрған жерден жақын өрістердің біріне жүре алады, алайда тігінен, көлденеңінен немесе диагональ емес, тұрған жерінен «Г» әріпі сияқты жүріспен жүреді.

пешка алдыға қарай бос өріске, тікелей өзінің алдында тігінен орналасқан өріске жүре алады немесе негізгі позициясынан тұрған орнынан тігінен екі өріске, егер олар бос болса, жүре алады. Немесе, пешка, диагональ бойынша іргелес тік өрісде ойынсерігінің фигурасы тұрған өріске, бірден сол фигураны алып тастап жүре алады. Шахмат ережелері, өріске шабуыл жасайтын, оны бастапқы позициясынан бірден екі өріске жылжытқан серігінің пешкамен қиылысқан пешка осы жылжыған пешкаты, оның соңғы жүрісі тек бір ғана өріске жүретіндей болғандай, алып тастай (жей) алады. Бұл «жеу» тек кезекті жүрісте бола алады және «өтетін жерде» «жеу» деп аталады. Пешка өзінің негізгі позициясынан ең ұзақтағы көлденеңге жеткенде, ол өз түсіндегі ферзге, ладьяға, пілге немесе атқа ауыстырыла алады, бұл осы ойын жүрісінің бөлігі болып табылады. Ойыншының таңдауы тақтадан алынып тасталған фигуралармен шектелмейді. Пешканың басқа тасқа бұлай ауыстырылуы «ауысу немесе айналу» деп аталады және жаңа фигураның әрекеті бірден басталып кетеді.

Король екі түрлі жолмен жүре алады. Біріншіден, серіктесінің бір немеседен да көп фигурасымен шабуыл жасалмаған кез-келген шектесіп жатқан өріске жүре алады. Серіктестің фигурасы тіпті олар жүре алмаған кезде де өріске шабуыл жасап тұрады деп есептеледі. Сондай-ақ, «орын ауыстыра отырып». Корольдің және осы түсті ладьялардың бірінің шеткі көлденең бойынша орын ауыстыруы корольдің бір жүрісі деп саналады және былай орындалады: король бастапқы орнынан екі өріске ладьяға қарай жүреді, содан кейін ладья король арқылы, жаңа ғана король қиып кеткен соңғы өріске орын ауыстырады- шахмат ойынының ережелері осындай. Сол жақ жоғары жақта – ақтардың король капталына орын ауыстырар және қаралардың ферзь капталына орын ауыстырар алдындағы орналасуы. Оң жақ жоғарыда-ақтардың король капталына орын ауыстырғаннан кейінгі және қаралардың ферзь капталына орын ауыстырғаннан кейінгі орналасуы. Сол жақ төменде - ақтардың ферзь капталына орын ауыстырар және қаралардың король капталына орын ауыстырар алдындағы орналасуы. Оң жақ төменде- ақтардың ферзь капталына орын ауыстырғаннан кейінгі және қаралардың король капталына орын ауыстырғаннан кейінгі орналасуы. Осыған дейін жүрген корольдің осыған дейін жүрген ладьямен орын ауыстыру мүмкін емес. Уақытша орын ауыстыру мүмкін емес: егер король тұрған өріс, немесе ол қиып өтуі керек өріс, немесе ол орналасуы міндетті өріс серіктесінің бір фигурасымен шабуыл жасалған болса: егер орын ауыстыру керек болған король мен ладьяның арасында қандай да бір орын ауыстыруға кедергі фигура тұрса. Егер серіктесінің жоқ дегенде бір фигурасымен шабуыл жасалған король, егер тіпті ол фигуралар қозғала алмаса да, «шахтың астында» деп есептеледі. Шахты хабарлау міндетті емес. Шахмат ережелері белгілегендей, өз корольін шахтың астына қойған немесе тастаған бір де бір фигура жүре алмайтынын ескерген жөн. Ойынның шарты қарапайым. Мат деп аталатын жағдай туғызу қажет. Мат – серіктестің жүрісінен кейін корольге оның фигурасымен шабуыл жасалып, сонымен қатар ойыншы өз жүрісімен шахтан қорғана алмайтын жағдай. Шах – қарсыластың жүрісінен кейін король оның фигурасымен шабуылға ұшыраған жағдай. Сондай-ақ пат болуы да мүмкін, король шахтың астында емес, алайда ойыншының кез келген әрекеті матқа әкеп соғатын жағдай. Әдетте корольдан басқа фигура қалмаған кезде, ал қарсылас оны *мат* қоя алмаған кезде (маңызды фигуралар жоқ болған кезде) *мат* болады.

КҮНТІЗБЕЛІК-ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАР

Шахмат

№	Тақырыптар	Сағат саны	Мерзімі	Ескерту
1	Кіріспе	1	04.09	
2	Шахмат тарихы. Такта мен фигуралар. Ойын тәртібін анықтайтын ережелер	1	06.09	
3	Шахмат тарихы. Такта мен фигуралар. Ойын тәртібін анықтайтын ережелер	1	08.09	
4	Шахмат нотациясы	1	11.09	
5	Шахмат нотациясы	1	13.09	
6	Шахмат ойнау ережелері, шахмат күресінің ерекшеліктері.	1	15.09	
7	Шахмат стратегиясы	1	18.09	
8	Ферзімен мат қою	1	20.09	
9	Патшамен /Король/ жүріс, ойнау ережесі	1	22.09	
10	Патшамен /Король/ жүріс, ойнау ережесі	1	25.09	
11	Мат қоюдың қарапайым схемасы	1	27.09	
12	Мат қоюдың қарапайым схемасы	1	29.09	
13	Шахмат тактасында фигуралардың қызметі	1	02.10	
14	Шахмат тактасында фигуралардың қызметі	1	04.10	
15	Атпен /Конь/ жүріс, ойнау ережесі	1	06.10	
16	Атпен /Конь/ жүріс, ойнау ережесі	1	09.10	
17	Пілмен /Слонь/ жүріс, ойнау ережесі	1	11.10	
18	Пілмен/Слонь/ жүріс, ойнау ережесі	1	13.10	
19	Ұазірмен /Ферзь/ жүріс, ойнау ережесі	1	16.10	
20	Ұазірмен /Ферзь/ жүріс, ойнау ережесі	1	18.10	
21	Шахмат тактикасы	1	20.10	
22	Бір жүрісте мат қою позициясын шешу	1	23.10	
23	Шахмат тактикасы	1	25.10	
24	Екі жүрісте мат қою позициясын шешу	1	27.10	
25	Екі жүрісте мат қою позициясын шешу	1	06.11	
26	Шахтан қорғану позициясын шешу	1	08.11	
27	Шахтан қорғану позициясын шешу	1	10.11	
28	Шахмат тактикасы	1	13.11	
29	Пілмен /Слон/ жүріс, ойнау ережесі	1	15.11	
30	Өту кезіндегі ережесі	1	17.11	
31	Пешкілердің басқа фигураларға айналуы	1	20.11	
32	Пешкілердің басқа фигураларға айналуы	1	22.11	
33	Рокировка	1	24.11	

	Рокировка	1	27.11	
35	Уәзірмен /Ферз/ жүріс, ойнау ережесі	1	29.11	
36	Партияны бастау	1	01.12	
37	Дебют	1	04.12	
38	Дебют	1	06.12	
39	Байлау	1	08.12	
40	Шахмат композициясы	1	11.12	
41	Шахмат композициясы	1	13.12	
42	Қос соққы	1	15.12	
43	Ашық соққыны бастау	1	18.12	
44	Ашық шах	1	20.12	
45	Ашық шах	1	22.12	
46	Шахмат тактикасы	1	25.12	
47	Комбинация	1	27.12	
48	Комбинация	1	08.01.2024ж	
49	Шахмат стратегиясы	1	10.01	
50	Байлау	1	12.01	
51	Байлау	1	15.01	
52	Қос соққы	1	17.01	
53	Қос соққы	1	19.01	
54	Пілмен /Слон/ жүріс, ойнау ережесі	1	22.01	
55	Шахмат композициясы	1	24.01	
56	Шахмат тактасында фигуралардың қызметі	1	26.01	
57	Ашық соққыны бастау	1	29.01	
58	Ашық шах	1	31.01	
59	Ашық шах	1	02.02	
60	Мат қоюдың қарапайым схемасы	1	05.02	
61	Уақытты ферзімен мат қою	1	07.02	
62	Уақытқа ферзімен мат қою	1	09.02	
63	Шахмат стратегиясы	1	12.02	
64	Уақытқа ладьямен мат қою	1	14.02	
65	Уақытқа ладьямен мат қою	1	16.02	
66	Шахмат тактасында фигуралардың қызметі	1	19.02	
67	Патшамен /Король/ жүріс, ойнау ережесі	1	21.02	
68	Турамен /Ладья/ жүріс, ойнау ережесі	1	23.02	
69	Турамен /Ладья/ жүріс, ойнау ережесі	1	26.02	
70	Шахмат композициясы	1	28.02	
71	Бір жүрісте мат қою позициясын шешу	1	01.03	
72	Ладьямен мат қою	1	04.03	
73	Шахмат тактасында фигуралардың	1	06.03	
74	Шахмат партиясы дебют, миттельшпиль, эндшпиль	1	08.03	
75	Шахмат партиясы дебют, миттельшпиль, эндшпиль	1	11.03	

	Турамен /Ладья/ жүріс, ойнау ережесі	1	13.03	
77	Қарапайым эндшпиль	1	15.03	
78	Қарапайым эндшпиль	1	18.03	
79	Оту кезінде алу ережесі	1	20.03	
80	Шахмат стратегиясы	1	01.04	
81	Пешкілердің басқа фигураларға айналуы	1	03.04	
82	Пешкілердің басқа фигураларға айналуы	1	05.04	
83	Рокировка	1	08.04	
84	Рокировка	1	10.04	
85	Атпен /Конь/ жүріс, ойнау ережесі	1	12.04	
86	Шахмат тақтасында фигуралардың қызметі	1	15.04	
87	Партияны бастау	1	17.04	
88	Дебют	1	19.04	
89	Дебют	1	22.04	
90	Дебют	1	24.04	
91	Шахмат композициясы	1	26.04	
92	Шахмат композициясы	1	29.04	
93	Уәзірмен /Ферзь/ жүріс, ойнау ережесі	1	01.05	
94	Патшамен /Король/ жүріс, ойнау ережесі	1	03.05	
95	Комбинация	1	06.05	
96	Қос шах қою	1	10.05	
97	Қос шах қою	1	13.05	
98	Комбинация	1	15.05	
99	Комбинация	1	17.05	
100	Комбинация	1	20.05	
101	Патшамен /Король/ жүріс, ойнау ережесі	1	22.05	
102	Піладі h7(h2) –де құрбандық ету	1	24.05	